

Abonamentul

Pentru monarchie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un ă sir ă garmond: odată 7 cr., a dóua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., și de fie care publică-tiune timbru de 30 cr.

Tot ă ce privesce fóea să se adreseze la «Redactiunea și Admini-stratiunea Unirii» in Blasiu.

Fóe bisericescă-politică.

Anul ă IV.

Blasiu 7 Iuliu 1894.

Numérul ă 29.

Preoțimea și politica.

În loc ă să recunoscă domni ă dela cărmă, că cestiunea românescă este un ă rău, pe care dinșii, cei ce l'ău pricinuit ă, sunt ă dator ă a-l ă vindeca; în loc ă să se ocupe serios ă de cestiunea acésta, care ține în ferbere și nemulțămire adâncă trei milióne de cetățeni; în loc ă să delătore cauza rēului: ei umblă să sugrume mișcarea românescă și să ascundă rēul ă.

A ă prigonit ă și prigonesc ă diaristica năstră, a ă aruncat ă în temniță pe cei ce s'ău espus ă pentru nēmul ă lor ă, a ă disolvat ă comitetul ă național ă, ba a ă făcut ă chiar ă pași diplomatici pe lângă guvernul ă României; a ă ajuns ă a se lupta până cu studenții universitari și cu băeții din școlele medii, — și mișcarea românescă tot ă esistă, crește și se face din ce în ce mai amenințat ă.

Ce era dec ă de făcut ă.

S'ă inventat ă un ă nou mijloc ă de asuprire. Acum e vorba, că preoțimea este cauza mișcării românesce.

Până acum erau numai câțiva inteligenți nădrăgari. Acum sunt ă preoții, ei, cari pururea petrec ă împreună cu poporul ă și cari din firea oficiului lor ă sunt ă adevărații conducători ai poporului.

La lucru dar. Acum e vorba, să fie nimicit ă preoțimea, sa ă cel ă puțin ă să fie oprit ă dela participarea în politică.

Asta a spus ă însu-și ministrul ă de interne Hieronymi, când ă cu faimósa primire a deputatiunii în cauza preotului din Suci ă.

Și cum gândesce guvernul ă a-și ajunge scopul ă de a opri pe preoții dela participarea în politică?

Prin archierei.

Asta a đis ă tot ă ministrul ă de interne Hieronymi.

Ca guvernul ă să nu nutrescă prea mari speranțe, și ca nu cumva să se afle preoți slabi de ânger ă, cari să se înspăiminte de grozava întreprindere a dlui Hieronymi, trebuie să ne spunem ă fără rezervă părerea năstră, care în cestiunea acésta — fiind ă vorba de noi — tot ă va cumpeni ceva.

Apoi s'ă scie guvernul ă, că planul ă sēu de a reține preoțimea năstră dela participarea în lupta politică națională este cel ă mai nebun ă lucru din câte și-a propus ă.

S'ă scie guvernul ă, că este învățatura bisericei năstre catolice, apostolice romane, că preoții nu numai a ă dreptul ă, ci și datorința de a lua parte în viața politică.

Nu vorbim ă aici despre preoți, întru cât ă sunt ă cetățeni. Pentru că nu pôte să fie om ă atât ă de prost ă, care să tragă la indoelă faptul ă, că și preoții sunt ă cetățeni și încă dintre cei mai valoroși, că prin urmare pot ă să ia parte în viața politică.

O recunosc ă acésta altmintrea și ministrul ă nostru de interne. Pentru că

dacă nu o ar recunosc ă, atunci el ă însu-și i-ar împedea pe preoții dela participarea în politică și nu și-ar mai lua ostenelă a recurge la sprijinul ă archiereilor ă.

Noi vorbim ă aici despre preoți, întru cât ă sunt ă preoți. Și în înțelesul acésta susținem ă, că preoții nu numai a ă dreptul ă, ci și datorința de a se amesteca în viața politică.

Ce este întru adevăr ă viața politică? Este manifestarea esternă a vieții interne a individului și în consecință a societății întregi, este viața publică-socială a omului, considerat ă ca individ ă și ca membru al ă societății mai restrinse și mai largi, în al ă cărei mijloc ă pe-trece.

Astfel ă fiind ă, este dator ă fiesce care om ă, să grijescă și să lucre, pentru ca în viața acésta publică-socială, adevă în viața politică, să nu se întimple nimic ă, ce ar fi în opoziție cu viața internă.

Viața internă însă este zidită tot ă pe religiune. Nu este dec ă permis ă, ca în viața publică să se întimple nimic ă, ce ar fi în opoziție cu sentimentul ă religios ă al ă membrilor ă societății politice.

Și cine este păzitoriul ă religiunii? — Preoții. Preoții dec ă a ă nu numai a ă dreptul ă, ci și datorința de a lua parte în viața politică, și dacă nu o fac ă, nu-și pricep ă chemarea or ă își tradéză biserica, ai cărei ministri sunt ă.

E vorba însă, că óre în viața năstră

Feuilleton.

Sfintul ă Petru.

Evangeliiile nu referescu despre nici unul dintre apostoli atâtea, câte referesc ă despre apostolul ă Petru. El ă se chema la început ă *Simon ă fiul ă lui Iona* (Mt. 16, 17) sa ă *Simon ă al ă lui Ioan ă* (Io. 21, 15), era din Betsaida cea de lângă malul ă apusēn ă al ă mării Galileii (Io. 1, 45) și deprindea diupreună cu fratele sēu Andrei ă profesiunea pescărituiului (Mt. 4, 18; Mr. 1, 29). Ambii frați erau adânc ă pētrunși de sperările mesiane ale poporului, și când ă auđiră despre activitatea cea minunată a lui Ioan ă Botezătoriuul ă, alergară la đnsul ă și se înșirară între învățacei lui (Io. 1, 40). Ioan ă Botezătoriuul ă îndrumă pe Andrei ă preste puțin ă la Isus ă, érá Andrei ă conduse apoi pe Simon ă la Mesia (Io. 1, 41 ur.). Deja atuncia a dat ă Isus ă lui Simon ă numele Chifa sa ă Petru predicēndu-i prin numele acésta simbolic ă o destinațiune estraordinară. De aci încolo Petru se alipi de Mântuitoriuul ă, și de câte ori manifesta acésta viața sa divino-umană, Petru îl observa cu înimitatea cea mai mare

și corēspundea darului chemării sale atât ă prin credință declarată și tare, cât ă și prin iubire înfocată. Adevărat ă că însuflețirea, cel ă înflăcără pentru Isus ă, îl răpia de multe ori, să vorbescă și să lucre fără pre-uețetare, dară Mântuitoriuul ă chiar ă pentru aceea s'ă și dimis ă a-l ă educa povēnuindu-l ă cu înțelepciunea sa cea dumnezeescă, până când ă pe urmă i-a succes ă a lămuri aplicările și însușirile lui cele nobile. Nu preste mult ă se înămplă minunata prindere de pesci, care convinse pe Petru întru atâtea despre đeitatea lui Isus ă. Incât ă îi stórsq cuvintele: *Esti dela mine, că pēcătós ă sunt ă eu, Dómne.* Dară Mântuitoriuul ă nu a eșit ă dela đnsul ă. ci i-a đis ă: *Nu te teme, de acum vei vina ómeni.* Și Petru a cuprins ă înțelesul acéstor ă cuvinte și lăsând ă tóte a mers ă după el ă (Luc. 5, 4 ur.). Prin alipirea acésta de Isus ă a meritat ă Petru, să fie pus ă în fruntea micēi cete de credincioși (Mt. 10, 2: *Érá numele acelor ă doispredece apostoli sunt ă acestea: Cel ă dintăi ă Simon ă, cel ă ce se đice Petru, și Andrei ă șcl.; Mr. 3, 16; Luc. 6, 13).* De aci încolo evangeliștii istorisesc ă cu mult ă adevăr psihologic ă și cu de-amēnantul ă, cum se arunca Petru din un ă extrem ă în altul ă, după cum lucra đnsul ă condus ă fiind ă acum de incre-

derea în chemarea sa cea dumnezeescă, acm de increderea în puterile sale proprii. V. Mt. 14, 28 urr.; — Mt. 16, 22; Mr. 8, 32; — Mt. 17, 4; Mr. 9, 4; Luc. 9, 33; — Mt. 17, 23; — Mt. 19, 27; Mr. 10, 28; Luc. 18, 28; — Io. 13, 6 urr.; — Mt. 26, 33 urr.; Mr. 14, 29 urr.; Luc. 22, 31 urr.; Io. 13, 36 urr.; — Mt. 26, 40 urr.; Mr. 14, 37 urr. Tăria credinței sale o manifestă mai ales ă, după ce Mântuitoriuul ă a promis ă de mâncare și beutură trupul ă și sângele sēu, și după ce mulți dintre învățacei l'ău părăsit ă dicēnd ă: *Gre ă este acéstu ă cuvint ă, cine pôte a-l ă asculta?* Isus ă întorcēndu-se cătră cei doispredece i-a întrebat ă: *A ă doră și voi veți, să v ă duceți?* Petru atuncia îndată i-a rēspuns ă: *Dómne, la cine vom ă merge? Cuvintele vieții eterne ai, și noi am ă cređut ă și am ă cunoscut ă, că Tu ești Christós ă Fiul ă lui Dumneđeu cel ă viu* (Io. c. 6). Incă și mai serbătorescă a fost ă mărturisirea, ce a făcut ă Petru pe calea cătră Cesarea lui Filip ă dicēnd ă: *Tu ești Christós ă Fiul ă lui Dumneđeu cel ă viu.* Arătând ă Petru prin tăria acésta a credinței, că el ă e demn ă de chemarea, care i-a destinat ă Mântuitoriuul ă, acesta îi descopere acum chemarea aceea rostind ă cuvintele: *Tu ești Petru, și pe pētra acésta*

publică de stat întimplatu-s'a ceva contrariu cu sentimentul religios al poporului?

Credem, că dela răspuns putem să ne privim dispensați. Aș nu sunt proiectele bisericesci ale guvernului cea mai eclatantă vătămă a sentimentului religios al poporului nostru? Aș persecuțiunile luptătorilor pentru libertate națională, persecuțiunile tinerimii, prigonirea limbii în biserică, școlă, administrație și justiție, nu sunt toate vătămarea sentimentului religios al poporului nostru? Aș doră noi ne-am făcut Români și nu Dumneșu? Aș nu Dumneșu a sădit în pepturile noastre dorul de libertate? Aș nu însuși Dumneșu a dat Apostolilor darul limbilor, ca toate poporele în a oră limbă să primescă bunăvestirea mântuirii?

Cum ar pute decă preoțimea română să se abțină dela lupta politică?

Și cum pôte guvernul spera, că va afla arhierii români, cari să se încumete a încerca oprirea preoțimii noastre dela viața politică?

Ună asemenea arhierii nu ar fi păstoriu, ci nămitu. Și pôte fi sigur ună asemenea arhierii, că glasul i-ar răsuna în pustie.

Lase-să dar domni dăle de fantasmagorii. Cestiunea românescă nu se va rezolvi nici prin prigonirea potențată a preoțimii.

Preoțimea a condus totdeauna poporul românescu în toate întreprinderile lui și-lu va conduce și de aci înainte. Și nu va fi putere lumescă, prin care să se pôtă despărți clerul de popor.

Dacă guvernul vre binele țerei, dea Românilor aceea, ce le-a dat Dumneșu. Dumneșu e totuși mai puternicu decât guvernul pestanu. Și Români nu vor lăsa nici odată, ca marii stăpâni din Budapesta să le ră-

pescă aceea, ce dela Dumneșu aș primitu.

Noi vom merge înainte, până ce dreptatea noastră va triumfa.

Preoți cu crucea 'n frunte!

Din unu fînțariu unu armăsariu. — Unu corespondentul alu „Gazetei Transilvaniei“ în numărul 137 și 138 din incidentul cunoscut alu părintelui Maforu din Roșia de munte strigă în lumea largă, că națiunea română e amenințată de „școla nouă din piscul Tîrnavelor“, pentru că acesta l-a spus și-l va spune și în viitoriu și dînsului și oră și cu francu adevărul nemascatu.

Însuși dlă corespondentă recunoșce, că „n'a fostu la Români, de cându e lumea, cestiune studiată cu atăta profunđitate și erudițiune, ca și cestiunea S. Uniri în dălele din urmă,“ se înțelege dela sine, că prin „Clarissimi Doctori în teologie“ în colonele „Uniri“. Dacă însuși dlă corespondentă o recunoșce acesta, — ceea ce de altcum aș recunoscutu și alții, și chiar și gr. orientali, ¹⁾ — atunci ar urma, că dacă dînsul nu se unesce cu rezultatele acelu studiu, totu cu atăta „profunđitate și erudițiune“ să ne combată. În locu de acesta însă umblă, să agite spiritele cu cuvinte ca „elevi ai institutelor iusitice“, „rôzsa füzér“, „Krisztus irgalmaz nekünk“, „Dominus vobiscum“ și altele, érá printre șire se vede, că scopul adevăratu alu lungel

¹⁾ Unu bărbat venerandă gr. or. românu se exprimă despre autorul studiului nostru asupra mai multor cestiuni de ale bisericel române unite astfel:

„Bărbați inteligenți și forțe învățați și bine versați în ale istoriei noastre mai vîrtosu din cei 3—4 seculi din urmă, cătră aceste atătu de plini de zelu sacru bisericescu și naționalu, încatu își vine dragu a sta de vorbă cu ei asupra naturel evenimentelor de importanță“ Și mai la vale: „Bărbați români forțe valoroși, cu zelu naționalu și sciință generală, chiar și specială forțe multă, cu intențiuni — siguru — forțe bune. . . .“ Veđi „Biserica și școlă“ din Arad Nr. 10—1894.

corespondințe este, să dea câteva lovituri părintelui Maforu. Și fiindu că noi am arătat, că ceea ce a dîsu atunci despre părintele Maforu, este unu ce multu mai inocent, decât să ne facem cine scie ce spaime, s'a acățat și de noi. Dacă o ar merita totu lucrul, atunci am pute arăta din totă stilisarea corespondinței de sub vorbă spiritul adevăratu farisaicu, ce transpiră din ea spre a așta împotriva bisericel noastre. Așa de pildă espune lucrul astfelu, ca și cum părintele Maforu ar ține procesiuni, litanii și rozsaftuzeri latine, din ce nici unu cuvintu nu e adevăratu. Binevoescă corespondentul a scrie unu studiu cu „profunđitate și erudițiune“ despre „aședămintele seculare ale bisericel românesce“ și „orientale“, despre „țnoirile catolice“ introduse în sinul poporului românu unitu, despre „personele catolice străine“, pe carile-apreamăritu „Unirea“, și apoi vom sta cu dînsul de vorbă bucuros, și ce va fi bun și adevăratu, îi vom și recunoșce. La băta copilărescu cu cuvinte ca „rôzsaftuzér“, „Dominus vobiscum“, nu vom reflecta decât atăta, că dacă „Gazeta“ preamăresce chiar și în articuli de fondu pe căți francmasoni și „liberū-cugetători“ străini, noi încă nici cându nu vom înceta a „preamări“ pe personele catolice străine, dacă numai vor merita preamărirea, și încă chiar și cu risicul, că omeni ca dlă corespondent se vor supăra pe noi. Îi vom preamări cu scopul, ca puterea esemplului să producă și la noi atari persone, pe cari să le preamărim, cum am preamăritu pe toate, cari aș meritatu, și chiar și pe acelea. În cari bizantina „Gazeta“ a aruncatu cu tină. Érá ce se ține de părintele Maforu, dacă dînsul în cele naționale are o atare purtare, — carea basați numai pe dlă corespondent alu „Gazetei“, ca unu, cari cunoscem pe părintele Maforu, încă nu o putem crede, — atunci nu biserică unită, nici Doctorii dela „Unirea“ sunt de vină, căci dela aceștia părintele Maforu n'a învățat nici cându aș ceva. Ce se ține, în urmă de Roșieni, dela

vouă zidi biserică mea, și porțile iadului nu o vor învinge pe ea. Și vouă da ție cheile împărăției cerurilor, și oră ce veți lega pe pământu, va fi legat și în ceruri, și oră ce veți deslega pe pământu, va fi deslegat și în ceruri (Mt. 16, 16 urr.). În noțtea, în care prinseră pe Isus, Petru a mai avut odată ocașiunea de a deplânge cu amară încrederea în energia sa proprie (Mt. 26, 69 urr.; Mr. 14, 66 urr.; Luc. 22, 55 ur.; Io. 18, 17 urr.). După învierea sa Mântuitorul concredu apoi lui Petru puterea supremă în biserică creștină rostind lângă marea Tiberiadei cătră dînsul cuvintele: *Pasce mielusei mei, pasce oile mele!* (Io. 21, 2—19).

După înălțarea Domnului la ceru apostolul Petru a rămas de o cam dată dimpreună cu ceilalți apostoli în Palestina, și după ce Spiritul sfințit se pogorise preste dînsii, Faptele Apostolilor (c. 1—10) ne representă pe s. Petru ca pe acela, care deprime puterea bisericescă supremă, ce o primise dela Isus Christos, și o face acesta fără de a mai manifesta nici cea mai mică șovăire. Cu bărbăție mărturisese s. Petru pe Isus înainte sinedriului și a lui Irodă Agripa I. Cestu din urmă vinându popularitate ucise în anu 42 pe Iacobu alu lui Zevedeu și ținea pe Petru în prinsore voindu, să-l ucidă și pe el după serbătorea Pascilor. *Rugăciune se făcea neîncetat dela biserică cătră Dumneșu pentru el.* Atuncia Dumneșu trimise pe șngerul său în prinsore, și acesta scose pe Petru de acolo și dispăru, érá Petru

mergendu la creștinii adunați le-a spus cele ce i-s'au întimplat, și apoi *esindu s'a dusu într'altu locu.* Aci s. Luca părăsesce istoria apostolului Petru.

Din alte isvóre șcim, că s. Petru a petrecut mai înainte de repețe ori în Antiochia. Tradițiunea susține, că dînsul a manifestat unu interesu forțe viu de biserică din Antiochia și a condus-o ca cel dîntău episcopu alu ei dela anul 36 până la 42.

Locul acela, în care s. Petru s'a dus după scăparea lui cea minunată, a fostu Roma. Faptul acesta îl adevărescu mărturisirile celor vechi ¹⁾. Astfel se esplică apoi ușor și împrejurarea aceea, că s. Pavel în epistola, ce a îndreptat-o cătră Romani, presupune în Roma o biserică înflorită și bine organizată. S. Petru a întemeiat și a organizat biserică acesta și a condus-o în restumpu de 25 ani (42—67 d. Chr.). S. Luca încă se vede, că nu a aflat de lipsă a urmări și mai departe istoria apostolului Petru, de ore ce presupunea, că Teofilu, pe sama căruia a scris Faptele Apostolilor, petrecendu în Roma o cunosce de ajuns. Pentru ca s. Petru să călătorască și să se așede în Roma, se vede că l'a îndemnat în privință îndoită încreștinarea ștașului Corneliu. De o parte s'a deschis adecă apostolului prin încreștinarea acesta a unu păgănu unu câmpu forțe vastu alu unei

¹⁾ Eus. H. E. 2, 13; s. Epif. haer. 27; s. Ieron. de virr. ill. la num. Petru; Paul. Oros. 7, 4; s. Leo M. sermo de ss. app. Petro et Paulo Lact. de morte persec.

activități apostolice, carea o putea organiza mai ușor din centrul lumii păgâne, érá de altă parte încreștinarea aceea l-a câștigat cunoscința unuia dintre membrii ginții Corneliu, érá cunoscința acesta putea să-i deschidă multe dintre casele cele mai vędute ale Romei, și astfel putea, să ușoreze forțe multu introducerea religiunii creștine în inima lumii păgâne.

Însă episcopatul s. Petru din Antiochia și din Roma nu avem să ni-lu închipuim așa, că s. Petru după aceea nu ar mai fi părăsit Antiochia și mai târziu Roma pe timpu mai lungu. Avem adecă, să ne aducem aminte, că s. Petru a fost unu dintre aceia, cărora le-a dîsu Mântuitorul, să mergă în totă lumea și să învețe toate poporele. Să nu ne mirăm deci, dacă după Gal. 1, 18 s. Pavel aș pe s. Petru în anul 39 în Ierusalimu. Érá în Roma s. Petru nu putea, să rămănu după anul 42 necurmatu deja și din cauza, că pe la anul 50 împăratul Claudiu alungă pe toți Iudeii din Roma, și de esilarea acesta nici Iudeo-creștinii nu aș fost scutiți. ¹⁾ Pe apostolul Petru preste puțin după alungarea acesta îl aș aflăm pentru aceea în Ierusalimu conducendu conciliul Apostolilor (Fapt. 15, 1 urr.). Chiar în Ierusalimu prezența lui mai îndelungată nu era așa de lipsă, de ore ce biserică de aci avea de povățuitoru pe s. Iacobu alu lui Alfeu. Întru adevăr și aflăm din măr-

¹⁾ Sueton. Claud. 25.

bărbați competenți scimă, că e un neadevăr, că Roșienii uniți nu s'ar profesa de Români, ca și cei neuniți.

Revista bisericească.

Din Patrie.

Votarea căsătoriei civile în casa de sus, care o interpretază liberalii ca învingere strălucită a guvernului actual, în loc de a descuraja pe catolici, i-a deșteptat. Dovadă este congresul catolic de la Pojon, la care au participat peste 15 mii de catolici din toate clasele societății, începând de la aristocrația înaltă până la muncitorii de rând.

Congresul s'a deschis în 29 Iun. sub presiunea conților Zichy Nándor și Estherházy Miklós Moricz.

În discursul de deschidere contele Estherházy se ocupă pe larg de situația actuală a politicii bisericești, din care rezultă pentru catolici grava dăruire a apărării de sine, care sperăm, că cu ajutorul providenței divine va conduce la învingere deplină. Apoi au urmat trimiterea telegramelor omagiale către Papa, Regele și primatul Vaszary. S'au ținut discursuri interesante parte în limba magiară, parte în cea germană, anume a vorbit advocatul Otcoska despre raportul între biserică și stat, profesorul de teologie Prohaszka a dezvoltat „principiile socialismului creștin”, Mike Károly a vorbit despre autonomia catolică, éră Bangha despre condițiile politicii bisericești în stat. Fiesce care orator a propus și câte un proiect de rezoluție în sensul cuvântării sale. Cuprinsul proiectelor de rezoluție primite cu majoritate de voturi este următorul: I. Catolicii stând pe terenul religiei pozitive, în principiu nu pot să recunoască de îndreptățită despărțirea între biserică și stat; dară față cu faptul, că puterea de stat în numele statului în principiu s'a declarat

turisirile celor vechi, *) că s. Petru pe timpul acesta, și mai înainte de ce s'ar fi întors în Roma, a petrecut în Asia mică, adică în ținuturile acelea, cărora le-a îndreptat mai târziu cele două epistole canonice. În anul 54 împăratul Nero a abrogat edictul lui Claudiu, și așa și s. Petru s'a putut întoarce în Roma. Acesta a și făcut o curând după aceea, și se vede, că dñsul a rămas apoi în apus până la moartea sa. Dară nici restimpul acesta nu l'a petrecut totu numai în Roma, pentru că s. Pavel în epistola către Romani de sigur nu ar fi întrelăsat a saluta în anul 58 și pe s. Petru, dacă dñsul nu ar fi primit scire pe ore care cale, că acesta pe atunci nu se afla în Roma.

În s. Scriptură se predice modul, în care avea să moră s. Petru (Io. 21, 18), nu se istorisește însă împlinirea acestei profeții. Acesta o facu însă documentele tradiției bisericești. Ele adică ne spun, că s. Petru, după ce a condus biserica din Roma în decurs de 25 ani, a suferit martiriul restignându-se pe cruce cu capul în jos, nevoind a fi restignit asemenea Mântuitorului lumii. Acesta s'a împlinit pe timpul persecuției Neroniane în aceeași zi, în care fu decapitat și s. Pavel, adică în 29 Iunie 67. *)

*) Orig. la Eus. H. E. 3, 1, 2; Eus. I. c. 3, 4, 3; s. Ieron. de virr. ill. 1; s. Epif. haer. 27, 6.
*) S. Clem. Rom. I Cor. 5; Tertul. Scorp. 15; de praescr. haeret. 36; la Eus. H. E. 3, 1.

întru toate neatințate de biserică, află de necesariu, ca să se statorască liniile sferei de competență a ambelor instituțiuni suverane. II. Congresul află de urgentă rezolvirea chestiunii referitoare la autonomia bisericească a bisericii catolice din Ungaria și rogă episcopatul catolic, să sprijină și promoveze această rezolvire folositoare bisericii. III. Chestiunea socială, după convingerea congresului, numai prin întorcerea la Dumnezeu și la religie se poate rezolvi; pentru aceea membrii congresului reprobând oricând revoluțiune socială, voru lucra, ca să se dedea muncitorii la cumpăt și cruțare, și se voru sili, ca prin reuniuni creștinesci să le promoveze interesele materiale, religioase și morale, și ca pe frați să se voru ajuta și apăra în casu de lipsă. IV. Catolicii din Pojon și juru aderă la toate rezoluțiile luate de congresul regnicolar catolic ținut în 16 Ian. a. c. în Budapesta și enunță: înființarea unei comisii regnicolare, care, stând pe base catolice, să organizeze apărarea legală a drepturilor bisericii catolice și a societății creștinesci, atacate pe toate terenurile de către statul cel fără religie. Spre scopul acesta aranjatorii congreselor catolice de la Komárom, Sopron, Szabadka, Zsolna, Nagy-Tapolcsány și Pojon se voru întruni în o comisiune regnicolară sub conducerea aranjatorilor congresului din Budapesta. Cu realizarea acestui scop se încredințază comitetul aranjatorilor al congresului din Pojon.

Discursul de închidere l'a ținut contele Zichy Nándor, dezvoltând programul politic, care au să-l urmeze catolicii în viitor, și închie îndemnând la luptă spre a împedea sancționarea legii referitoare la căsătoria civilă obligatorie, și propunând, ca congresul să roge pe primatul și episcopatul catolic, să se prezente în corpore la regele apostolic, patronul suprem al catolicismului, rugându-l, să denege sancțiunea pentru proiectul de lege contrariu bisericii. Congresul atât propunerea aceasta, cât și aceea, prin care se urgiteză lucrările pentru organizarea politică a catolicilor, le-a primit cu însuflețire mare. Rezoluțiile și motivarea lor au fost espuse și explicate poporului și în limba slovacă.

Roma.

Sfinția Sa Leon XIII și în anul acesta în vigilia sărbătorii ss. Apostoli Petru și Paul a cercetat mormintul sfinților Apostoli spre a-și împlini îndatinata devoțiune. Basilica s. Petru a fost splendidă iluminată. Sfinția Sa mai întâi a adorat sactissimul Sacrament, apoi s'a retras în „Confessione”, unde a binecuvântat paliile, ce se împart mitropoliților. Din 1870 acesta e primul casu, că s'au binecuvântat paliile în biserică s. Petru; în anul trecut se binecuvântă în capela privată a Papei. După terminarea binecuvântării paliilor Sfinția Sa s'a rugat timp mai îndelungat la mormintele Apostolilor și numai la 10 ore sara s'a întors în reședința sa.

Sărbătorea principilor Apostolilor s'a celebrat cu mare splendor în capi-

tala lumii creștine. Sute de mii de oameni au cercetat mormintul sfinților Apostoli.

Cardinalul Vanutelli a dat un banchet în onoarea ministrului resident rusesc Iswolsky, fiind de față notabilitățile bisericești și civile ale Romei. La banchet cardinalul a vorbit cu adânc respect de Țarul, care a restabilit legătura dintre Rusia și Vatican.

Revista politică.

Afaceri interne.

În ședința din 29 a. c. a dietei președintele comunică camerei scripta, prin care ministrul președinte face cunoscut, că Maestrea Sa prin autograful de 28 Iunie a. c. invită camera, să-și alegă ablegații pentru delegațiune, cari voru fi convocate pe 14 Septembrie în Budapesta.

Apoi ajunge pe tapet proiectul de lege despre reforma competențelor de timbru. Opoziția combate proiectul, care are tendința de a adăuga sarcini nouă pe cetățeni, cari căcă dreptate. Werkerle apărând proiectul dice, că competența timbrurilor la noi nu e mare în raport cu alte state. Nega, că s'ar esecua averea celor miseri pentru competența de timbru, cum afirmă opoziția. Guvernul țintese, ca să apere și pe veduve și orfanii față de advocați. Deputații Remete și Polonyi protestă în termin aspri în contra suspensionării corpului advocațial. Proiectul cu modificări puține și neînsemnate s'a primit în desbaterea generală și specială.

Totu în aceeași ședință, după ce s'au primit și în a treia cetire unele proiecte de legi, s'au mai ales și ablegații pentru delegațiune.

Casa magnaților în ședința din 3 a. c. a ales ablegații pentru delegațiune. Cu această ocaziune a succes liberalilor, să lase afară pe trei candidați de al conservatorilor, anume pe episcopii Schlauch și Schuster și pe contele Erdödi István. Totu în ședința acesta s'au primit fără discuțiune mai multe proiecte de legi votate de camera deputaților. Din 3 a. c. până în 25 Sept. nu se voru mai ține ședințe.

Mercuri la 11 ore s'a ținut ultima ședință a dietei înainte de feriele de vară. Ședința abia a durat câteva minute. În ea s'a făcut cunoscut, că casa de sus a votat mai multe proiecte de legi, cari voru fi supuse spre sancționare.

Francia.

Diarele franceze fără deosebire de colorit politic caracterizează pe noul președinte al republicei ca om drept și iubitor de pace. Foaie catolică „La Croix” scrie, că Casimir-Perier nu iubese pe francmasoni și duce o viață de creștin catolic. De aci se explică, că și o parte a monarhiștilor a votat pentru el, éră catolicii republicani toți lui i-au dat voturile.

Câtă ce s'a introdus în oficiu noul președinte, îndată și-a exprimat dorința, ca ministrul Dupuy să caseze dispozițiunea, prin care s'a pus sub sechestru salariul arhiepiscopului de Lyon.

În Francia s'a produs o impre-

siune foarte bună prin aceea, că împăratul Germaniei din incidentul înmormântării lui Carnot a agrățiat pe doi ofițeri franceși arestați pe câte 4 ani pentru spionaj. Foile socialiste așteptă, ca noul președinte urmându exemplul împăratului german să dea amnestie tuturor condamnaților politici.

Dupuy în numele cabinetului și-a trimis abdicarea sa noului președinte, dară președintele totu pe Dupuy l'a încredințat cu formarea cabinetului, în care au rămas toți membrii de până acum.

În 3 a. c. s'a cetit în cameră și senat discursul de inaugurare al noului președinte. Președintele declară, că chemat fiind de adunarea națională la cea mai înaltă demnitate, nu va fi om de partid, ci va fi al Franței și al republicei. Condamna asasinarea lui Carnot, exprimându-se în termeni foarte măgulitori despre dînsul. Accentuează, că poporul francez este capace a întruni acele două forțe sociale, fără de cari poporele se nimicesc: libertatea și un guvern, care să fie hotărît a desvolta moravurile de lipsă pentru democrația republicană. Este hotărît a depune sôrtea Franței după 7 ani în alte mâini, până atunci însă respectându voința națiunii și conșciul de responsabilitatea sa își va ține de datorință a-și cunoște drepturile acordate de constituție și a nu ceda din ele. Accentuează iubirea de pace a Franței, care conșcie de demnitatea sa va rămâne marele centru al luminării spirituale, al toleranței și progresului. Franța își cunoște epoca: a crede în progres și a-lu voi, acesta însemnează asigurarea ordinii publice și a păcii sociale. Discursul deși e fără colorit și se mărginesc la generalități, totuși a făcut bună impresiune.

După amedii a primit noul președinte felicitările corpului diplomatic. Nuntul din Paris vorbind în numele corpului diplomatic accentuează, că cu toții au simțit criza durerosă, prin care a trecut Franța, apoi adauge, că în numele suveranilor și alu său corpul diplomatic exprimă cele mai cordiale felicitări distinsului bărbat, a căru calități nobile a îndemnat pe cetățeni, să-lu alegă pentru cea mai înaltă demnitate. Din totă inima doresce, ca sub conducerea înțeleptă a noului președinte Franța, această țară frumoasă, să înainteze din ce în ce spre prosperarea materială, care o admiră lumea, precum și spre acele bunuri mai înalte, cari sunt cele mai sigure garanțe a salutei sociale. Președintele Casimir-Perier mulțămindu corpului diplomatic promite, că republica va întreține relațiuni amicabile cu toate puterile, vedendu în acesta cea mai puternică garanță a păcii și a progresului.

Publicare de concursu.

Din partea direcțiunii internatului Vanceanu de fetițe din Blașu se aduce prin acesta la cunoștința publicului interesat, că terminul concursului la acestu internat este până la 15 Augustu st. n. 1894.

Condițiunile primirii sunt următoarele:

1. Pentru o elevă voru fi de a se plăti pe o lună câte 12 fl. v. a. și așa pe unu anu scolasticu 120 fl. v. a. în două sau

celu multu patru rate anticipative, și pe lângă aceea o taxă anuală de înscriere de 3 fl. pentru elevele din cele 6 clase elementare ale școlei și de 5 fl. pentru elevele din cele 2 clase superioare ale școlei. Alte taxe separate nu se voru solvi decâtu pentru elevele acelea, cari voru voi a învăța limba franceză și fortepianulu. Și acelea taxe însă voru fi câtu se pôte mai moderate.

2. Fiecare elevă va trebui să fie provăduță cu vesminte în o formă, cu două șurte în formă de rochie și 2 pëlării în o formă la eleve, cari tôte laolaltă procurate în institutu costă dela 14 fl. până la 18 fl. după etatea elevi. Mai departe fie care elevă are să aducă: 6 căneși, 6 pantaloni, 6 camioane, o fustă de iernă, 6 servete, 12 baste, 6 părechii ciorapi, 2 părechii păpuși, 1 perie de dinți, 2 pepteni, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 plapomă, 1 saltea de lână, 2 perini, 4 fețe de patu (lepedee), 4 fețe de perină, 2 cuverte de patu de giolgiu alb și unu lavoru de spălatu, care se pôte procura în Blașu în o formă la tôte elevele. Obiectele fiecărei eleve au să fie marcate cu numele sau cu inițialele numelui elevi.

Pentru suma numită fiecare elevă va căpeta următoarea provisiune:

1. Locuință în etajulu institutului în sale mari sănătose și luminoase provăduțe cu tôte supelectilele de lipsă.

2. Viptu întregu regulat, și anume a) dejun de cafea, b) amedii 3 plese, în zile de postu 2 plese, în Dumneeci și sêrbători 4 plese, c) ojină, d) cină 2 plese.

3. Spălatu, luminat și încălțit.

4. Instrucțiune în feru, spălatu, călcatulu cu ferulu, coptu, torsu, țesutu, curățit, grădinărit, croit, cusutu, ducerea socotelor economiei de casă, cumpăratulu articiloru țiuțori de economia casei, conservatulu și aședatul legumelor și victualor prestel iernă, îngrășatul animalelor, prăsirea și ținerea galițelor și altele.

Pentru elevele, cari au mai fostu în internat în anul din urmă, încă este a se suplica din nou.

La rugăriile pentru primirea fetițelor, cari nu au mai fostu în internat, este a se alătura și testimoniulu despre clasa absolvată. Rugăriile sunt de a se îndrepta către Prea Veneratul Consistoriu Mitropolitanu.

Blașu 3 Iuliu n. 1894.

Dr. Alesandru Grama,
directoru.

Nr. 32-1894.

Seminariulu Vanceanu de băeți.

(Esciere de concursu.)

Părinții, cari voescu a-și aședa pruncii în anul scolasticu viitoru 1894-95 în seminariulu tinerimii române greco-catolice dela gimnasiulu român greco-catolic din Blașu, sunt avisati, că terminulu concursulu de primire este 15 Augustu n., până la care și toți părinții au să-și trimită concursele adresate „Prea Veneratul Consistoriu Mitropolitanu în Blașu“, de unde în timpul celu mai scurtu li-se voru espeda rezoluțiunile. Suplicele de primire a acelor băeți, cari n'au mai fostu în seminariu, au să fie instruate cu carte de botez, testimoni despre clasa absolvată și atestat de vaccinare.

Asemenea în suplici este a se însemna cu acurateță locuința și posta ultimă a suplicantulu, ca să nu se ivescă erori în trimiterea rezoluțiunilor.

Spre a fi primiți în seminariu trebuie să suplice și aceia, cari au fostu deja în seminariu în anul scolasticu espiat. Cei ce nu voru trimite suplice în scrisu, nu voru fi luați în considerare.

Condițiunile primirii sunt următoarele:

1. Pentru unu tineru voru fi de a-se plăti câte 12 fl. pe lună și așa pe unu anu 120 fl. Plătirea are să se întimple cu tôte punctualitatea în 2 sau 4 rate anticipative, ceea ce părinților li-se aduce aminte cu tôte serioșitatea, căci altmintrelea direcțiunea în decursulu anulu va fi silită a dimite pe

elevi, ai căroru părinți, tutori sau îngrijitori nu au solvit ratele la timpul sêu.

2. Pentru fiesce care tineru la începutulu anulu este a se solvi o taxă de înscriere de 4 fl.

3. Fiesce care tineru are să aducă cu sine:

a) 4 părechii de schimburi bune de pânză sau giolgiu;

b) 4 năfrâmi de busunariu și 2 la grumași;

c) 2 părechii de călțuni buni și 4 părechii de ciorapi sau obiele.

4. Vesminte de patu:

a) 1 saltea (sac de pae) de așternut de desubtu;

b) 3 fețe albe de patu;

c) 2 perini, 4 fețe de perin și 1 plapomă;

d) 2 fețe albe de giolgiu de acoperit patulu.

Atâtu vesmintele de patu câtu și albiturile sau schimburile au să fie de acasă însemnate cu numele elevulu respectiv, sau fiindu numele cusutu sau scrisu cu negrelă, ce nu se șterge prin spălare, căci altmintrelea superioritatea institutulu nu pôte lua nici o răspundere la casu, cându s'ar perde.

5. Fiesce care tineru are mai încolo să-și aducă 3 ștergare și 2 pepteni, unulu rar și altulu desu, apoi unu cuțit, 1 furcuș și 1 lingură de metalu, 1 păhar și 3 servete.

6. Fiesce care tineru are mai încolo să-și aducă o perie de vesminte și de curățit călțunilor.

7. Părinții în decursulu anulu scolasticu să nu trimită fiiloru lor din seminariu nici artici de mâncare, decâtu pôte la sêrbătorile celea mari, fiindu în privința acesta în deplinu provăduți în institutu, nici bani, ci lipsele de vesminte, cărți și altele de solulu acesta să li-se împlinesc pe calea superiorității, ca așa să se evite ori ce ocașiune la escese și transgresiuni de disciplină, daunose educațiunii și progresulu în studiu. Condițiunea acesta li-se aduce aminte cu deosebire părinților, tutorilor și îngrijitorilor, căci altmintrelea superioritatea seminariulu nu pôte lua asupra sa în multe privințe nici o răspundere pentru elevi concreduți îngrajiri sale, și urmările neobservării condițiunilor acesteia părinții voru ave să și-le ascrie șie-și.

Pentru suma de 120 fl. v. a. pe unu anu scolasticu tinerilor li-se va da următoarea provisiune:

1. Locuință în institutu, în sale mari sănătose, luminoase și provăduțe cu tôte cele de lipsă.

2. Viptu întregu regulat, și în specialu în zile de dulce: a) Dejunu, câte unu păhar de lapte caldu cu pâne; b) Prânzu, 3 specii și anume: supă de carne, carne cu sos și mâncare grosă cu carne, sau friptură, ăra în Dumneeci și sêrbători pe lângă acestea și aluat; c) Cină, 2 specii, anume: supă de carne și mâncare grosă cu carne. În zile de postu, dimineța unu păhar de lapte caldu cu pâne, la amedii 3 specii, ăra sara supă și mâncare grosă de legumi, brânză sau lapte.

3. Spălatulu întregu preste anu. Pentru întăritulu schimburiloru însă se va plăti separat și anume 3 fl. la începutulu anulu.

4. Luminatulu în timpul recerut.

5. Încălțitulu în timpu de iernă.

6. Medicu și medicină din apotecă sau de casă pentru cei morboși și viptulu prescris de medicu.

7. Instrucțiune în casu de lipsă prin indiviți emicenti.

După ce din motive de igienă și curățenie s'a adaptat pentru tinerime în edificulu institutulu și o scaldă de apă caldă, așa ca fiesce care elevu să se pôte folosi și de scaldă, se va solvi la începutulu anulu o taxă de 1 fl. pentru folosirea scaldei.

Părinții, ai căroru fi voru fi primiți în seminariu, se înștiințază, că pentru obiectele de aranjamentu, ce voru fi date spre folosire fiiloru lor sub număr deosebitu, aceia voru fi răspundători. Decu ori ce dauă voru ave să o rebonifice dînșii.

Tinerii primiți în seminariu voru avé a se prezenta înaintea superiorității seminariale în 1 Septembrie nouă. Aceia, pe cari medicul institutului îi va afla inadmisibili din ori ce motivu igienic, voru trebui să părăsescă seminariul.

Blașu în 3 Iuliu 1894.

Dr. Vasiliu Hossu,
rectorul seminariului.

Colecta pentru gimnasiul din Blașu.

Suma din anul 27. fl. 17983.36

Basiliiu Poruțu v.-prot. Alma-
sulului trimite din *Nierța* pe l.
Nr. 248 dela:

Eliseu Mesesganu parochiu fl. 4.—
Petru Mastanu cur. prim. „ —.50
Ioan Ranta jude „ —.50
Deia mai mulți parochieni „ 3.— fl. 8.—
Teologii din Blașu „ fl. 100.—

Iosifu Murșaganu preotiu în
Pinticulul rom. a colectat delat!

Iosifu Murșaganu preotiu fl. 1.—
Gavrilă Tarța doc. „ —.50
Ioan Tarța „ —.50
Ioan Gergely „ —.50
Marcu Stica „ —.50
Ioan Tarța prim. „ —.50
Ioan Biró „ —.20
Grigore Popu „ —.20
Iacob Bodea „ —.20
Grigore Bodea „ —.20
Vasilie Romanu „ —.20
Costanu Bodea „ —.20
Ciril Rodu „ —.20
Simeon Cupșa „ —.20
Alexe Tarța „ —.20
Mai mulți credincioși „ 3.80 fl. 9.10

Chintoană Gligoră din Mis-
colțu trimite. „ fl. 56.—

Petru Gomeșu parochiu în
Coroiu a colectat pe lista
Nr. 512 dela:

Familia preotului „ fl. 1.—
Nilca Teodoru bėtr. „ 1.—
Chețanu Ioan bėtr. „ —.65
Chețanu Ioan tiner. „ —.20
Leacu Dumitru „ —.10
Nilca Petru „ —.10
Veres Nicolae „ —.10
Dregan Mihailă „ —.10
Sgărcu Ioan tiner. „ —.10
Codoi George „ —.10
Chețan Petru „ —.10
Suci Nicolae bėtr. „ —.10
Roman Nicolae „ —.10
Mircea Florica „ —.10
Pădurean Teodor „ —.10
Sigișorean Vasilie „ —.10
Cristea Nicolae „ —.10
Puiu Petru „ —.07
Pădurean Nicolae „ —.07
Chețan Luchian „ —.07
Pădurean Mihailă „ —.07
Nicolae Ustea „ —.07
Veres Ana „ —.04
Ioan Sgărcu bėtr. „ —.04
Cristea Ioan „ —.07
Ustea Ștefan „ —.07
Ioan Suci B. „ —.07
Ioan Codoi „ —.07
Tóder Olariu „ —.07
Ustea Tóder „ —.07
Ilie Pădurean „ —.07 fl. 5.—

Teodor Radu parochiu în Miș-
creac a colectat pe lista Nr.
217 dela:

Teodor Radu „ 3.—
Basiliiu Timbuș „ 1.—
Petru Suci „ —.41
Marian Vas. l. Dum. „ —.30
Mihail Radu „ —.30
Iosifu Man „ —.30
Zaharie Morariu „ —.20
Reghian Gavrilă „ —.20
Vas. Marian l. Chirion „ —.20
Teodor Marian „ —.20
Mașteiu Marian „ —.20
Veronica Marina „ —.20
Eronim Niculă „ —.20
Ioan Man „ —.20
Ioan Niculă l. Todor „ —.20

Maria Man „ —.20
Todor Pascu „ —.20
Filon Mărginean „ —.20
Iacob Pascu „ —.20
Ioan Ognean „ —.30
Candiu Man „ —.20
Mașteiu Bălan „ —.20
Ioan Nicula „ —.20
Georgiu Popa „ —.20
Iovu Pojar „ —.15
Sofia Lazar „ —.14
Izidor Tătar „ —.10
Aug. Hărciaga „ —.10
Mașteiu Hopărtean „ —.10
Nicodin Oprea „ —.10
Ioan Crăciunaș „ —.10
Chiril Mărginean „ —.10
Ioan Dancea „ —.10
Ioan Pascu l. Dam. „ —.10
Teodor Domaș „ —.10
Șofron Pădurean „ —.10
Ioan Pascu l. Iacob „ —.10
Teodor Man „ —.10
Vas. Mărginean „ —.10
Teofil Man „ —.10
Iacob Moldovan „ —.10
Ioan Morariu „ —.10
Ioan Coman „ —.10

Din Filia Leorințu dela:

Georgiu Vlassa „ 1.—
Ioan German „ 1.—
Gavrilă Lazar „ —.40
Nicolau Chiorean „ —.20
Visalon Lazar „ —.10
Teod. Crișan „ —.10
Ales. Rodean „ —.10
Ioan Lazar „ —.05
Ioan Medveșan „ —.05 fl. 14.—

Suma fl. 18175.46

La cestiunea noastră.

Se anunță din Hamburg, că la banche-
tul publicistilor germani întruniți acolo unu
publicist a ridicat unu toastu pentru Ro-
mânii apesați și a criticat aspru procedura
Magiarilor față cu ei. Consulul austro-
ungar a intrevenit la președintele banche-
tului, care era primarul cetății, să oprescă
pe toastant. Dară acesta atunci terminase.

Strașnicul nostru ministru de interue
se mai îmblândește. Genat de tractarea
sa față cu deputațiunea română dela Dej,
care din incidentul brutalității părintelui
Popescu a cercat scut la dînsul în contra
brutalităților comise de gendarmi, spune prin
organul semioficios „Bud. Correspondenz“,
că raportul foilor române este exagerat.
Foaia oficioasă încă constată, că ministrul a
dîșu deputațiilor: „Dacă primul punct
al programului *Dvostre este nisuița de a
șterge uniunea Transilvaniei cu Ungaria, nu
mai pôte fi vorbă de nisuițe politice drepte.
Acesta e revoluțiune declarată și tradare de
patrie, pe care guvernul magiaru la niel unu
casă nu-î este permisă a o suferi liniștită.*“
Cum de a suferit-o de 27 ani? Ce ni-
suiță are partidul Kossuthist, aliatul
guvernului, din care face parte și diu Hiero-
nymi? Cum de nu declară de revoluționariu
și nu amenință cu cutropire și pe acestu
partid? Dlul Vajda nu i-ar fi dîșu ministrul:
„Poftesc și plécă“ (în Austria), ei: „Dacă vrei
să plec, nimeni nu te opresce.“ Chiar așa
îmblândit (?) să fi fostu declararea ministru-
lui, totuși nu a fostu la locu față de nisece
ómeni, cari nu au mers la dînsul, să desbată
cestiuni politice, ci să caute scut și apărare
în contra ilegalităților, contra cărora se re-
voltă simțul de umanitate și dreptate.

Alu 17-lea procesu alu „Tribunei“ s'a
pertractat în 3 a c. înaintea curții cu ju-
rați din Clușu. Acusați pe lângă dni Balteșu
și Popa Necșa au fostu v.-protopopul gr.
cat. *Cuteană* din Sécádate și parochul neunitu
de acolo *Prie*. Delictul, ce li-se impută, este
adresa de aderință publicată în numărul din
10 Oct. 1893 alu „Tribunei“. Acusa a sus-
ținut-o procurorul Dr. Lázár Aurel, care cu
multă patimă se descarcă asupra preoțiilor
române uitându-și, că și moșul dînsului a
fostu preot român. Părintele *Cuteană*, unu
bėtrân venerand și impunătoriu, s'a purtat

cu demnitate luându asupra-și totă respon-
sabilitatea, pe cându preotul neunitu s'a lă-
pedat de aderință scusându-se și chiaru acu-
sându pe părintele *Cuteană*, că adevă numai
acesta l'ar fi silitu la subscrierea aderinței.
După ce părintele *Cuteană* ca protopu gr.
cat. nu are niel o jurisdicțiune asupra preo-
tului neunitu, nu înțelegem, cum l'a pu-
tutu sili la subscriere? Pe lângă aceea a
vorbitu popa *Prie* atât de patrioticesce,
cātu tribunalul l'a absolvat, pe cându pă-
rintele *Cuteană*, carele ca om cu caratertu
solidu a rămasu pe lângă cele scrise, a fostu
declarat de vinovat și condamnat la 300
fl. ori 30 de zile carceru ordinaru. Balteșu
a fostu osindit la 200 fl., Popa Necșa la
100 fl., érá din cautiunea „Tribunei“ s'a sub-
trasu 300 fl.

Noutăți.

Declarațiunea tinerimii române. Tine-
rimea română universitară pe timpul pro-
cesului Memorandului a tipărit și respândit
între poporu unu „Manifestu“ și unu „Apel“
(„Poporul Român“), prin care a îndemnat
poporul, să dovedescă, că una este cu con-
ducătoriil sėi. Pentru aceste scrieri 42 de
tineri dela universitatea din Clușu au fostu
trași la răspundere și pedepsiți de senatul
academic. Pe lângă aceea și procuratura
este hotărítă a le intenta procesu. 58 de
universitari romani din Viena, Gratz, Buda-
pesta și Oradea-mare publică o declarațiune,
în care spun, că leau totă responsabilitatea
pentru compunerea, tipărirea și respândirea
acelor scrieri, declarându-se solidari și de
o potrivă răspundători. Curajul și resolu-
țiunea bărbătescă a tinerimii noastre merită
totu respectul.

Wekerle în Blașu. Diarul șasescu din
Sibiu „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“
scrie, că este informatu din „isvoru compe-
tent“, că ministrul-președinte dr. Wekerle
a sositu în Blașu în cel mai strictu incog-
nito, a descinsu în „Hotelu Naționalu“ și a
chemat la sine pe doi canonici, ca să se
consulte cu ei în unele cestiuni seriose. La
acestea observăm, că Wekerle nu a fostu în
Blașu, și așa niel nu a fostu deci óspele tip-
ografeil archidieceesane și alu „Unirii“, cari au
cuprinsu „Hotelul Naționalu“ de odinioară.

Înmormintarea lui Carnot s'a întim-
plat în 1 l. c. cu o solemnitate grandioasă.
Deși participarea poporului a fostu enormă,
solemnitatea totuși a decursu în liniște și
ordine, fără a întreveni vre unu incidentu
mai momentosu. Stradele, pe unde avea să
trécă cortejul, încă de dimineța erau ocu-
pate de mulțime, fereștile erau pline de pri-
vitori, și mulți s'au suitu pe coperișele ca-
selor. Cortejul a plecatu din palatul
Elisee la 11 ore 20 minute. După carul
mortuaru, pe care se vedeau cununile trimise
de împărații Germaniei, Austro-Ungariei și
Rusiei, au urmatu cei trei fii al lui Carnot,
noul președinte alu republicei, președinții
senatului și camerei, reprezentanții puterilor
străine și reprezentanții speciali al domnito-
rilor, trimiși pentru actul înmormintării,
senatori, deputați etc. Pe la amėdi a ajunsu
cortejul în biserica Notre-Dame. Archi-
episcopul de Paris, cardinalul Richard, în-
cunjurat de întregu clerul a întimpinat
sieriul în portalul bisericei. Înainte de
începerea oficiului funebrau archiepiscopul
prin o alocuțiune își exprimă dorința, ca
Carnot, care a cădutu jertfa óficiului sėu, să
fie o aducere aminte pentru toți Francesii,
unindu-și în credință și patriotismu. Pe la 2
ore d. am. după terminarea servițiului reli-
giosu cortejul a plecatu spre Pantheon,
unde a ajunsu la 3 ore. Aici președintele
senatului Challemel Lacour, vice-președintele
camerei Mahy și ministrul președinte Dupuy
au glorificat patriotismul și virtuțile de-
functului. După ce a mai vorbitu și gene-
ralul André, sieriul s'a aședat în Pantheon,
érá mulțimea s'a împrăștiat în liniște. Niel
o notă discordantă nu a turburat solemnitatea
onorii ultime, ce s'a datu președintelui Carnot,
a cărui finit tragicu a consternat întregă
lumea civilizată.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Biserica română și Unirea din Bănatu
în partea I a vechitului alu XVII-lea.

(Continuare)

f) La 1640 pentru unirea Românilor din Croația se face un proiect detaiat față de depărtarea de acolo a episcopului schismatic și suplinirea locului prin un episcop unit. Este remarcabil, că între modalitatea unirii se recomandă, ca episcopul, care s'ar denumi, să scie *limba română*, să cunoscă literele cyrile, de carl se folosesc Români, să aibă portul ca episcopul român schismatic, și să cunoscă ritul și ceremoniile bisericești Românilor. Ritul grecesc să se admită, însă numai până la un timp, ca apoi în urmă *parcellatim să se îngrôpe*, și să se *suplînască cu ritul român alu bisericești apusene*.

De episcop unit se recomandă sa Rafael Levakovic episcopul alesu alu Semendriei, sau Georgiu episcopul Tininiensu aflătoriu în Poșon, carl ambi cunosc limbă română. ²⁾

g) La 1640—47 în contra tuturor inimițiilor calvinesci, în urmarea reclamărilor statului catolic, G. Rákoczi I este silit, ca pentru catolicii din Transilvania să concedă un vicariu în persoana Franciscanului Ștefan Salin, care cu mare zel se apucase a reforma mai alesu moravurile preoților secuiesci, însă fără multă succes. ³⁾

h) La 1642 principele G. Rákoczi, tovarăș bun cu oratorul svedianu-olandezu calvinu din Constantinopolu De Hye, spre seducerea și calvinoarea Românilor lasă a se tipări cărți bisericești, infectate cu dogme calviniane, acele prin Archiepiscopii Alba-Iuliei, pôte apoi și prin Episcopul Tarasovici și următorii lui din Muncaci, și prin episcopii români din Maramureșu, demândă a se introduce în bisericile românesce. ³⁾

i) La 1643 Pontificale Urbanu alu VIII-lea invită pe Mitropolitul Petru Movila, ca să se unescă, era la 1645 Mitropolitul Varlaam, combate și condamnă catechismul calvinescu racoțianu. ⁴⁾

¹⁾ Hurmuzaki »Docum.« la 1640 p. 657. Despre unirea Românilor din Croația și Slavonia din timp mai apoi (1670) este o descriere interesantă excerptată din »Historia Collegiorum. . . Societ. Iesu in Hungaria et Transil.« prin comit. Iosif Kemény și aflătoriu în copie și la autorul acestui studiu.

²⁾ Kazy o. c. L. V. p. 17; Lib. VI. p. 111.

³⁾ Acte și Fragmente. Era despre episcopii din Maramureșu cfr. Titu Budu »Desertațiune despre episcopii și vicarii români« Gherla 1801 p. 49 seq. La 1637 era episcopu Demetriu Pap.

⁴⁾ Acte și Fragm. p. 202. Aci însemnă, că cel din țara românescă sub Mateiu Vodă au trăit în relațiuni amicale cu Rákoczi din Ardél, pe când cu Moldovenii sub Vas. Lupu au stat în vrășmașie continuă. Mateiu Vodă cu alți boeri de frunte deja la 1630 au fugit în Transilvania și s'au așezat în părțile Hațegului, fiind bine văduți de Rákoczi, și deși principele țerei românesce Leo Vodă adese a trimis soli, între carl figura și Teofilu Episcopul, chemându-l acasă, totu nu s'au rentorsu până la 1633, cându Mateiu Vodă trecend prin Caransebeșu s'a rentorsu, însă ca principe alesu. La 1640 a mai fost o deputațiune numărösă și splendidă din țara românescă în Transilvania constatătoare din Mitropolitul țerei, din boeri și preoți. După cum se afirmă în instrucțiunea dată prin Rákoczi legatului său la Constantinopolu cu numele Salanczi, — acea deputațiune ar fi ținut aci o consfătuire cu episcopii Români al Transilvaniei pentru regularea diferințelor între solvirea decimelor și a reformării moravurilor unor preoți. Aceste pentru aceea le însemnă, ca să se vadă, că Mateiu Vodă, boeril și episcopul țerei române ci au avut ocaziune de a cunoște tendințele calvinilor de sub Rákoczi față de biserică româna, nu numai, ci și aceea, că deși Mateiu Vodă prin înființarea de mănăstiri s'a arătat a fi credinciosu bisericești sale, dară atâtu dînsul câtu și malmarii țerei au putut să favorizeze tendințele calvinesci, dreptu și din politică. Și dacă între Moldovenii și cel din țara românescă au fost inimiciție, și în răsboele avute cești din urmă fură ajutorai prin Rákoczi, cauza a putut să fie și religioară, încatu adese Vasiliu Lupu era adictu bisericești gr. or. în contra calvinilor, favorisa și pe rom. cat., pe cându pôte Mateiu Vodă era de un înțelesu cu Rákoczi, agentul căruia la Constantinopolu împreună cu oratoriu svedianu erau părțitorii lui Mateiu Vodă în contra lui Vasiliu Lupu Vodă. Cfr. »Török-Magyarhoni történ. Emlékek« Pest 1870 V. p. 63, — »Magazinul istoric pentru Dacia« de Treb. Laurianu. Bucuresci 1845 T. 4. Nri 5 și 6, pag. 311. seq. — Șaguna, »Istoria bis. ortod.« T. II. pag. 260—268.

l) Pe la 1648 Rutenii din Ungaria de susu sub protecțiunea Archiep. G. Lippay, deși în parte de temere, ca nu cumva prin posesorii de pământ să fie astrinși la lucrul iobăgescu, se lipescu de unire. Totu cam atunci voivodul Moldovei Vas. Lupu, — contrariulu calvinilor și alu lui Rákoczi, — părținesce biserica catolică, încatu din mandatulu acelaia se restituie catolicilor bisericele din Suceva și Galați (Kazy o. c. L. VI p. 121). În urmă:

m) La 1649 patriarhul Constantinopolitanu Partenie stă în legătură cordială cu Împăratul Ferdinandu alu III-lea, carele primindu portreulu acelaia și Împăratu, — acestuia îi răspunde, numindu-lu »benefattore e tutore dell' orientale chiesa«.

Mai târziu Archiepiscopul Marcianopolitanu Petru Parcevicu (fostu 12 ani misionariu în Moldova) la 1654 în numele numiului Patriarh Parteniu, alu celui din Ochrida cu numele Gavrilu, alu mitropolitulu Cyrillu din Ternova, alu voivodulu din Ciprovec (locu de frunte alu catolicilor), se rögă de Împăratu Ferdinandu, ca să fie eliberatoriu creștinilor de sub Turci. (Jiricek o. c. p. 465).

Între astfelu de împrejurări, ca totu atâtea semne favorabile pentru propagarea s. uniri și a eliberării bisericești catolice de sub jugulu calvinescu, dămu de urmele și succesele dobândite întru propagarea unirii și între români din părțile numite bănățene.

Etă-le:

La 1628 reședința misionarilor franciscani era în Carasova în Bănatul-Lugoșu-Caransebeșu. Ca misionari funcționa Marcu Bandulaevici (Bandiu) de Scopia, și soțulu său călugăru Ilic.

Numitul Bandulaevic, cu d. Alba-Graecae 1628 într'unu stilu reuțăciosu face raportu Congregațiunii de propagandă fide despre starea bisericești catolice din Bănatu și a misiunii de acolo.

E dreptu, că în acestu raportu nu se specifică rezultatulu căștigatu întru unirea poporulu românescu, totuși pentru conținutul său istoric ilu dămu în estras.

În raportulu din cestiune misionariulu mai întâi comemorează, că starea bisericești catolice în părțile Timișorei, Lipovei și Ienopolei este de totu delăsatu. Credincioșii din acele părți în lipsa preoților se facu schismatici, calvini, luterani și chiaru și păgani. Se căsece apoi, că fiindu dînșii dispuși și trimiși în Bănatu prin episcopul Semendriei Adalbertu cu promisiunea, că annuatim voru căpeta 6 ducați, acești bani nu li-s'au solvit, și așa edificand dînșii în Carasova biserică pe datorie, spre a o pute replăti sunt siliți a cerși, și dacă nu li-se trimite ajutorii, voru fi siliți a părăsi acele locuri, unde altcum și 6 preoți ar avé de lucru, de-orece catolicii primescu botezulu sau dela schismatici sau dela calvini.

Cere apoi facultate quasi episcopala și inviațiune față de dispensațiune căsătoriale în gradulu alu 3-lea și alu 4-lea și în privința folosirii calendarulu vechiu (Iulianu). ¹⁾

În acestu raportu nu se detaliează mai aproape rezultatulu misiunii căștigatu prin numiții misionari întru întorcerea Românilor la unire.

¹⁾ Tabular. Congreg. de propag. fide vol. 57 fol. 25. Calendarulu gregorianu în Transilvania fu acceptatu numai în an. 1582. Causa, pentru care misionariulu Bandulaevici cere inviațiune față de folosirea »calendaru antiquu«, a bună samă a fostu aceea, pentru că dreptu și între romano-catolic mai alesu mestecați cu gr. orientali mare displacere și multă cêrtă a causat celebrarea serbătorilor după calendarulu celu nou gregorianu. Esemplu avem din 1613 și 1641 din Pecs (Cinc-Biserici). Civil de acolo parte catolic, parte schismatic și eretic au acusat pe călugăru Iesuși afirmand, că prin introducerea calendarulu gregorianu au introdusu religiu și datini noue și ca atari sunt inimici Turcilor. Din această cauză acei călugări fură încarcerați, se judecă la morțe și la an. 1613 numai eu multă silă potu scăpa prin mijlocirea ocazională a lui Betlen, era la 1641 prin solvirea unei mulțe. Kazy o. c. L. II. p. 104, L. V. p. 36. Cfr. și Synopsis Histor. sacrae a Fr. Ad. Lampe, Trajecti 1726 p. 483.

La 1630 misionariulu călugăru pater Iacobu ¹⁾ cu datu Belgradu Iuliu 10 răspundend la epistola secretariulu congregațiunii de propagandă cu numele Tughlino de datu 21 Maiu 1630 încă numai atâta scrie, că pater-ulu Bandulaevici se află în Carasova, pater-ulu Ilic însă trimis în Lipova a fugit în Transilvania.

Trecu 10 ani (1441), și în acestu res-timp Bandulaevici se alege de Archiepiscop Marcianopolitanu ²⁾ și în locu-i rămâne la Carasova ca prefectu misionariu Ioanu Desmanici.

Suntem deci la acelu timp, cându consiliulu împărătescu ținut la Tyrnavia (1640 Ian. 18) sfătuiesce lui Ferdinandu III, ca să îndemne la răscolă în contra Turcilor pe poporele creștine din țerele orientale; cându calvinismulu din Transilvania se află în culmea puterii sale, era biserica româna mai tare apesată și espusa primejdiei de a perde caracterulu său și a deveni calvină. Și dreptu din acestu timp avem date mai detaiate despre unirea sevărșită în Bănatu.

Anume:

Numitul misionariu I. Desmanici cu datu Caransebeșu 16 Iuliu 1648 relatează Congregațiunii, că în anul 1641 încependu dirigetoria sa de misionariu în Carasova, acolo a reparat biserica de lemn, a zidit reședința, și pe locitorii, carl în jumătate erau schismatici, »i-a adusu la unire«. ³⁾

După trei ani (1643—44) în locul său a lăsat pe călugăru Antoniu Sulici.

În comuna Secașu, ⁴⁾ unde era un preot român simplu și neînvețat, și toți locitorii afară de Franciscu Papuscarulu erau schismatici, totă comuna s'a unit, și pentru administrarea acelei comune a dispus acolo pe Paulu Hericich.

În anul următoriu (1644—45) Turcii fiindu invitați de episcopulu schismaticu, pe părinții Sulici și Hericich i-au alungat, și prințendu-l în Deta (Detta) legați i-au adus la Verșeu, pe carl abia i-au răscumpărat, cându etă că pașa din Timișora lasă a se încarcera și călugăru Andreu Stipanich.

(Va urma.)

Regina.

De Fridericu Dolch.

(Continuare.)

Elu îi prinse drępta. Dar ea și-o trase cu unu țipetu ușoru din mâna lui și îngălbînind cădu pe bancă. »Așa dară e adeveratu?« șopti ea acoperindu-și fața cu mânil. »Preasfinta Fecióra, ce va să fie asta?«

»Regino, ascultă-mă, să-ți spun, cum a venit,« dise Werner repede. »Deja atuncia, cându înainte de asta cu ani am venit mai întâi pe insula asta și te-am vedutu aici, mi-ai răpit inima. Iubirea mea a crescut apoi dîlnicu, dar nu puteam să o descoper, căci erai încă o copilă, era eu unu pictor fără nume, care încă nu se putea gândi la aceea, ca să întemeieze o familie. Am tăcutu deci, dar mi-am făurit planuri și mi-am depinsu viitorulu, și cându cea dintăi iconă mai mare am putut-o vinde bine, mi-s'a implinit dorința mea cea mai ferbinte, și eu am putut întreprinde o călătorie de studiu în Italia pentru a mă deplini. Creă și lucră, și lupta mea a reușit. Numele meu a ajuns, să fie cunoscut, critica mă înalța, și iconele mele le cumpărau ómenii cu prețuri bune. Dar și în vrtejulu acestui noroc mă gândiam totdeuna la insula mănăstirii și la fețița drăgălașă, carea am lăsat-o. Acum trebuia să fie deja o fecióra frumoasă, și acum pu-

¹⁾ Carele în epistola din 1628 se numesce capelanu în Belgrad, și care scria corespondențele.

²⁾ Despre trecutul acestui Archiepiscopatu veđi Maloru »Istoria bis. rom.« pag. 179.

team, să pășesc înaintea ei, să-i oferesc mâna și inima mea și totu, ce am. Dorul nu-mi mai dă pace, eu grăbesc în patrie — prea târziu! Iubita mea e mirésă altuia, e perdată pe sama mea pentru totdeauna —

Regina asculta cu capul plecat. Fața îi era albă ca pânza, la care lucrase. „Da, da, prea târziu,” șopti ea cu buze tremurătoare. „O, die Werner, ce ai făcut? Mai bine era, dacă n'ăși fi știută nimica din toate acestea.”

„Da, ai dreptate,” zise el trist. „Mai bine era, dacă ași fi tăcut, dacă fără de rămasă bună m'ăși fi dus și n'ăși mai fi venit. Dar n'am putut. Dorul mă mână la tine, a trebuit, să-ți spun toate, și acum nu voi să mă duc din acest loc, până nu voi fi auzit judecata mea din gura ta.”

„Pentru Dumnezeu, ce pot, să-ți spun?” zise Regina cu glas înecat. „Dacă într'adevăr mă iubesc, pe cum spui, die Werner, atunci du-te și nu mai veni. Dă ești un domn de oraș, un artist, er eu o ființă săracă și neîngătată în samă. Noi nu ne-am potrivit, chiar și dacă ași fi liberă și ași pute primi mărturisirea d-tale. Dar eu sunt mirésă lui Vincențiu, i-am dată cuvântul și trebuie să-l împlinesc, ori ce ar fi.”

Cuvintele din urmă le-a zis cu glas lin, parcă o părăsiera glasul. Werner se întorse, să pornescă. „Fie voea ta,” zise cu amar. „Voi merge și nu-ți voi mai turbura liniștea. Acum sunt sigur, că eu înaintea ta nu numără nimica.”

Se opri, căci un șipet de durere al Reginei îi tăia în inimă. „Iertă-mă,” zise alergând la ea și cuprindându-o în brațele sale. „Ți-am făcut nedreptate. Privirea ta mi-a spus, că tu mă iubesc, deși nu vrei, să mi-o mărturisești. Da, așa e, ori ce ai zice, Regina! — Regina, nu te lasă! Voi, să te răpesc din mâinile acelu flacă dur, care te-ar neferici. Mă voi lupta pentru tine pe mörte pe viață.”

În clipa acesta se auzi o duritură în dos. Regina se smulse cu un strigăt din brațele lui Werner și alergă către ușa casei. Din dosul grămeții de lemne ieși la ivelă Vincențiu și grăbi spre Werner, care sta liniștit și măsura cu priviri întunecate pe cel sosit.

„Mi-am gândit-o, că aci te voi găsi, die Werner,” zise rîdînd răgușit, în vreme ce ochii lui schinteiau. „Bine, că te-am găsit! Acum nu mi-am câștigat plata fără folos. Dă profesor Steinhausen te cercă, die Werner! E colo sus în ospetărie și are, să-ți împărtășescă nu știu ce lucru mare. Te rog, să te duci acolo fără întârziere.”

Pictorul asculta cu uimire. „Dă profesor Steinhausen doarece, să grăescă cu mine?” zise mirat și necredînd. „Adevărat să fie? Și pe d-ta te-a trimis, să mă cerc?”

„Așa este, și dacă nu crezi, pe mine nu mă privește,” zise Vincențiu scurt. „Mi-am împlinit comisia și-mi e totu una, ori te duci în ospetărie ori nu.”

Werner sta încă totu nemșcat și privia nehotărît la Regina, carea cuprinsă de îngrijare îi da cu semne, să înțelgă, că are să credă lui Vincențiu la părere și să se depărteze. Fără de voe porni, dar în drum se mai opri de câteva ori, pentru ca să privească neliniștit înapoi la căsuța lui Ambrosiu.

„Așa! Acum suntem numai noi de noi,” zise Vincențiu cu furie, după ce dispăruse Werner. „Acum putem, să grăim

laolaltă, cum ne vine dela inimă. — Trebuie, să-ți spun, că asta e o purtare minunată! Frumöse lucruri am vădit și auzit! Cine știe, ce s'ar mai fi întâmplat, de nu răsturnam în rivna mea câteva dărbabe de lemne!”

„În furia ta nu știi, ce grăesc,” îi zise fata cu recel. „Dacă ai ascultat în taină, trebuie că ai auzit, ce răspuns am dat pictorului.”

„Așa? Crezi döră, că dacă răspunsul era altu, nu ași fi împlăntat cuțitul pe loc în cănele acela?” zise Vincențiu cu ochi aprinși. „Amîndoi nu ași fi scăpat de aci cu viața! Firesce că l'ai respins, am auzit-o eu bine, dară am prins și privirea, carea i-ai aruncat-o, și pe cum a înțeles'o dracul acela de pictor, așa am înțeles'o și eu — Destulă vreme am privit la lucrul acesta, și acum i-ar fi vremea, să se sfârșescă odată! Dacă năntocul nu-și vede de drum și nu se cară de pe insulă, îi voi așterne eu patulă colo în fundul lacului!”

I-se opri vorba, căci Regina păși la el.

„De voi mai auzi odată o amenințare ca acesta,” îi zise aspru, „ori de vei să faci pictorului vre-unu rău, atunci să știi, că ai sfârșit-o cu mine pentru totdeauna! Eu îți împlinesc cuvântul dat, pictorul se duce, și tu nu mai ai de ce să mă temi. Dar una îți spun: dacă nu-ți lăpezi furia și selbăticia, totu vor ajunge lucrurile până acolo, de-mi voi lua cuvântul înapoi!”

„Da, da,” zise flacălă, „cred eu, că asta o ai face tu bucuros! De multu îți pare ție rău, că te-ai legat de un sërăntoc cu mine, care nu e nimica și nu are nimica, decât o vechitură de casă și bănuș, pe cari și-i câștigă în sudore. Și acum a sosită un domnișor dela oraș, un pictor, căruia îi sböră banii pe ferestră în casă, și tu te-ai fi putut face döră! Așa firesc că cred, că bucuros te-ai lăsa de mine! — Dar încă odată ți-o spun, Regina, — că dacă mi-ai face una ca asta, atunci voi face una, de o sută de ani vor vorbi în Chiemgau despre mine!”

Privirea lui Vincențiu, cându rosti cuvintele acestea, era așa de selbatică și îngrozitoare, cătu pe Regina o cuprinsera fiori. Dar nu avu să răspundă, căci în aceeași clipă se auzi pași repezi, și se ivi bătrănu Ambrosiu. Fața îi era întunecată de grijă. Repede păși la cei doi.

„Ce este?” zise amărît. „Eră v'at certat? Nu va fi nici odată pace între voi? Eră vei fi început ca din sênin, Vincenție! Ți-ar pute fi rușine! — Dar acum am o vorbă cu tine. Vino numai în casă! Nu trebuie să o audă totă vecinătatea.”

Elu porni în urma fetei în casă. Vincențiu cu un blăstem pe buze îi urmă.

Regina se duse în chilița sa, eră cei doi bărbați intrară în odăea cea mare, și bătrănu înuă apoi ușa, pentru ca nimeni să nu-i conturbe. Apoi merse cu pași nesiguri lângă cornul mesei și se aședă pe laviță. Vincențiu privia la el cu uimire.

„Fetulu meu, fetulu meu,” zise bătrănu și-și frângea mâinile, „ce a trebuit să aud astăzi eră despre tine! Rușinea asta, dacă vine preste noi, mă va băga în gropă! Ea va fi cuiulă sicriului meu —

„Dar ce s'a pornit eră?” întrebă flacălă cu asprime. „Ce s'a întâmplat, de lamentezi așa? Dör nu va fi unu rău așa mare.”

„Nu? Așa crezi? Nu va fi unu rău

asa mare, dacă voru veni, să ne scötă din casă și să ne liciteze toate?”

„Cine — cine vre, să o facă acesta? Spune, cine?” răcni Vincențiu pășind spre bătrănu și amenințându cu pumnul.

„Cine? Ospetariulu din Prien, pe care de multă vreme l'ai purtat de nas, și căruia acum i-s'a sfârșit răbdarea. Am fostu ați la el, și elu mi-a spus toate. Preste o sută de marce îi ești datoriu, și dacă nu-ți plătesc în două săptămăni, elu va începe procesul. Gândiam, că mă lovesce guta, cându am auzit acestea! Spune-mi acum, de unde vei lua atâția bani? Căsuța e încărcată cu datorii, eu am dat totu, ce am mai avut, și nu știu pe nimeni, care să-ți dea banii aceia împrumut. Dar dacă va trebui, să părăsim căsuța, atunci s'a gătat cu însurătura ta. Regina va găsi unu loc de adăpost la străini, eră eu — colo afară în lac.”

Vincențiu îngălbini la auzul acestor vorbe. „Nu grăi așa, tată,” zise acum cu glas răgușit. „Asta nu o suferu. Așa de departe nu voru ajunge lucrurile, îți stău eu bun! Bani îi voi scöte de ore unde, fie, ce va fi. Acum adevărat că încă nu știu, de unde, dar trebuie să-i scöt de ore unde, chiar și dacă i-ăși fura.”

„Fetulu meu, pentru Dumnezeu!”

„N'ai nici o grijă, vorba asta mi-a scăpat numai așa fără de voe. Voi găsi eu altu mijloc și cale. Numai Reginei să nu-i spu nimica! Toate se vor întörce spre bine, încrede-te în mine.”

„Dea Dumnezeu,” șopti bătrănu, se răzima de perete și-și plecă apoi capul pe pept. Vincențiu deschise ușa, stătu apoi o clipă pe prag și mai privi odată la bătrănu asuprit de necasuri. Gânduri de pocăință trecu ca fulgerul prin sufletul lui cel selbătöcit, dar ele se împrăștiară, pe câtu de repede i-ău venit. Grăbi afară și închise ușa.

Cu câteva minute mai apoi ieși și Regina. Ea se schimbă și porni pe cărarea de lângă țerm, carea ducea la mănăstire. Ajunse la pörta mănăstirii, și portărița auzindu-i dorința o îndrumă în grădina mănăstirii. Regina preste câteva clipe ajunse la intrarea în grădină; acesta era un patrunghiu mare, încunjurat cu ziduri înalte. Ea în partea sa cea mai mare servia de grădină de legumi și era împărțită în o multime de straturi. Numai într'unu unghiu era loc de ierbă strățiată de cărăuțe de petriș. În mijlocul acestei luncuțe sta o capelă străveche, încunjurată de tei bătrăni, cari înzădar se siliau, să-și înalțe ramii preste zid.

Pe o laviță de desubtulă teiloru, unde razele sórelui se jucau pe covorul de ierbă, ședea o femeie îmbrăcată în negru și cetia într'o carte. Regina se apropiă de ea, și cetitörea auzindu-i pași își ridică privirea de pe carte. Fața îi era blândă, și dintr'însa întimpinără ochi gânditori pe cea sosită.

„Lădatu fie Isusu Christosu!”

„În veci! — Ce vedu? Tu ești, Regina?” zise călugărița ridicându-se de pe bancă și întindendu fetei mâna.

„Da, venerabilă măică,” zise Regina prindendu mâna călugăriței și sărutându-o. „Am venit, să te rog de stat, și de nu am sosită cumva în vreme nepotrivită —”

„Nu, copila mea, sigur nu! Vino și ședă aci lângă mine și-mi spune necasulă, care te-a ajuns. Obrajii îți sunt palid și

ochii tîi roșiți de lacrimi. Trebuie că mare nečasă te-a ajuns, și mă bucur, că ți-ai cercat scapare la mine."

"La cine ași fi mers cu atîta încredere ca la venerabila maică Gisela, carea mi-a făcut deja atîta bine?" dîse fata, în vreme ce din ochii ei grăia recunoștința cea mai adîncă. "Ea îmi va ajuta și de astă dată cu sfatul și cu fapta, mi-am găduit eu."

"Sigur, prunca mea, credința ta nu te va fi înșelată! Îți voi ajuta, dacă-mi va fi cu putință. Dar înainte de toate spune-mi neacasul tîu, și apoi ne vom sfătuși, ce e de făcut."

Cu glas lîn și cu ochii plecați povesti acum Regina cele ce s'au întîmplat în vremea din urmă între ea și între pictorul, și cum l-a pîndit Vincențiu și apoi a respicat amenințările cele mai grozave. "Ei am dîsit pictorul," închiă Regina cu glas mișcat, "că a venit prea tîrziu cu declararea sa, că Vincențiu are deja cuvîntul meu, și că eu am să-l împlinesc. El îmi firește că nu s'a mulțămît cu atîta, dar eu l'am rugat, ca pentru pacea și liniștea mea să se ducă și nici odată să nu mai vină. Firește că inima mi-a sîngerat, dar a trebuit să grăiesc așa, și așa cred, că dta, venerabilă maică, încă vei dice, că bine am lucrat."

Călugărița n'a răspuns îndată, ci privia la fată cu ochi cercetători. "Tu ai respins pe pictorul," îi dîse, în vreme ce o roșetă gingașă trecu peste fața ei, "deși îl iubesc, și vrei să te duci după feciorul tatălui tîu nutritoriu, cu toate că nu-l poți suferi?"

"Da, e adevărat, că de pictor îmi e drag," răspunse Regina apăsându-și pe peptu mâinile înceștate ca de rugăciune. "De cînd îl cunosc, mi-a fost din și în și totu mai drag de el, că el e prietinos și bun, și tot copit îl iubesc. Dar mi-a trebuit, să-l resping, chiar și dacă nu m'ași fi făgăduit altuia, pentru că el e un domn

dela orașu, e om cu vadă, ér eu sunt o ființă sîracă și nebăgată în samă. Nu ne-am fi potrivit amîndoi, și elu pôte mai tîrziu s'ar fi rușinat de mine, și asta mî-ar fi fost mórtea."

(Va urmá.)

Bibliografie.

Pórta Raiului carte de rugăciuni și cîntări bisericești întocmită pentru tinerimea română din cărțile rituale ale bisericei răsăritene de *Constantin Lucaciú*. Baia Mare. Tipariul tipografeiei lui Michailú Molnár. 1894. Ediție populară 20 cr., ediție de mijloc 1 fl. și 10 cr. porto postalú. Comandă sub adresa: Const. Lucaciú preotú românú Józsefháza (Szatmár) p. Aranyos-Megyes.

Calea cerescă carte de rugăciuni și cîntări bisericești întocmită pentru poporul român din cărțile rituale aprobate ale bisericei răsăritene de *Constantin Lucaciú*. Tipografia aceeași. Ediție populară 50 cr., ediții mai scumpe fl. 1.40, fl. 2.30, fl. 3.80 și fl. 10.— și porto postalú. Comandă sub adresa de mai la delú.

Chiarú acum a apărut de sub tipariú și se află de vîndare la **tipografia seminarială**

➡ Euchologiu ➡

edițiunea a doua, revêdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Formatú 8° mare pe 552 pagini, pe hîrtie velină, tipariú frumos în **negru și roșu**. — Prețulu nelegatú fl. 2.80, érá legatú în piele tare fl. 3.80. ¹⁾

Totu acolo se mai află:

Triodú, crudo fl. 6.50, legatú în piele tare și cu copci fl. 10.

Orologeriú, crudo fl. 2.80, legatú în piele fl. 3.80.

Apostoleriú, folio, crudo fl. 4.40, legatú în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

A apărut de sub tipariú **Otcolchnú celú micú** edit. III. Blașiú 1892 și se află de vîndare la tipografia seminarială nelegatú cu prețulu de 80 cr. v. a., legatú cu calcătú de

¹⁾ În Nr. 12 din éróre s'a tipăritú prețulu fl. 2.50 și 3.50.

pînză cu 95 cr. v. a. Legatú dimpreună cu **Pentecostariulú** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Liturgiérú, crudo 2 fl. 20cr., legatú în piele 3 fl. 20 cr.

Decretele Conciliului, provincialú primú edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blașiú 1881 broș. 3 fl.

Istoria particulară a bisericei unite de Dr. A. Grama broș. 1 fl. 50 cr.

Introducere în s. Scripturá de Dr. Victorú Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaitá 1 fl. 50 cr.

Pregătire la mórte, adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folosite tuturora pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfonsú Maria de Liguori* Doctorú alú Bisericei. În versiune românescă de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blașiú 1893. Tipografia Seminarului archidiececanú. Opulú are 425 p. în 8° micú. Prețulu 80 cr. Editura societății.

Testamentul și Literale fundamentale ale fericitului Archiepiscopú și Mitropolitú gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașú *Dr. Ioanú Vancea de Buteasa*. Blașiú 1892. Tipografia Seminarului gr. cat. din Blașiú. Se află de vîndare la Administrația "Unirii". Prețulu: 10 cr., cu partú postalú 15 cr.

James L. Hughes, Greșelile învățătorilor. În românesce de *Vasile Goldișú* profesorú. Editura Ciurecu. Brașovú. Prețulu 50 cr.

Decretele Conciliului provincialú alú doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

Cestiniú din dreptulú și istoria bisericei românesce unite, studiú apologeticú din incidentulú invecivelorú "Gazetú Transilvaniei" și dlú *Nic. Densúșanú asupra Mitropolitulu Vancea și a bisericei unite*. Partea I. Opulú constă din 17 côle=272 pagini formatú octavú, prețulu trimisú franco 80 cr. și se pôte procura dela tipografia seminarială.

Editorú și redactorú răspundători:

Dr. Victorú Szmigelski.

Cu deosebită stimă cutezú a încunoscintă pre
Veneratulú Clerú greco-catolicú,

că precum și până acum iaú asupra-mi gatierea de
iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelorú, în ce privesce lucrulú de mäsariú și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sánte, dimpreună cu aședarea acelorú obiecte în fața loculu, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescú ou placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice aú câștigatú recunoșcere deosebită, si toate mă îndreptățescú la sperarea, că Veneratulú Clerú mă va împărtășí ocasional-minte de prețuita-í încredere. Silința mea se va îndreptá totú-deauna intr'acolo, cá și de aci înainte se meritú renumele celú bunú, care mi-lam câștigatú până acum.

Prin tarifulú de zone dispăréndú departările, prin acésta capacitatea de concurință mi-sa măritá.

Rogándu-mé pentru prețuite comandé sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolú Müller,

(6) 21—52

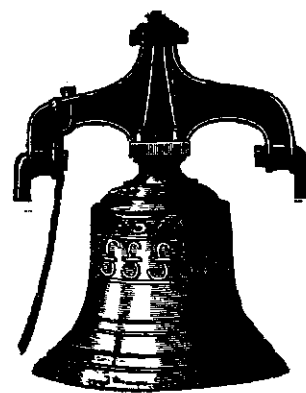
auritorú și fabric. de recuis. biseríc.

Turnătoria de clopote și de metale a lui
ANTONIÚ NOVOTNY

(2) 13—26

în
Timisióra-Fabrică

se recomandá spre pregătirea clopotelorú noué, precum la preturnarea clopotelorú stricate, mai departe spre facerea

de clopotiri întregi armonioșe, pe lângá garanță pe mai mulți ani, în fiesce care mărime provedute cu ajustári de ferú bătutú construite spre a întorce clopotele cu ușurință în ori ce parte, îndată ce suntú bătute de o lature, prin ceea ce suntú mântuite de a se strica.

Cu deosebire recomandá de elú inventatele și de mai multe ori premiatale

Clopote patentate găurite,

carí aú unú tonú mai intensívú, mai limpede, mai plăcutú și cu vibrare mai voluminosá decâtú clopotele turnate după sistemulú vechiú, **cátu unu clopotu patentatu de 300 kg. este egalu în tonu cu unulu de 400 kg.** turnatú după sistemulú vechiú.

Mai departe se recomandá spre facerea de **scaune de fieru bătutu de sine stătátore**, spre preadjustarea clopotelorú bețrane cu coróne de ferú bătutú ca și spre turnare de clopote **pentru orológe și de tóce din metalu**. Clopote lu greutate de 300 kg. și mai josú se aflá tot-deuna în magazinú.

Prețurante ilustrate se trimittú gratis și franco.

Epistolă apostolică

a

Preasfințitului Domn al Nostru din prevedința dumnezească

Papa Leo al III.

Cătră principii și poporile din totă lumea.

Cu viaă plăcere publicăm mai la vale traducerea românească a enciclicei din urmă a Preafericitului nostru Părinte Leo XIII.

Recomandăm cetitorilor nostri cetirea și meditarea acestui document important și-i rugăm, ca să-l circuleze printre cunoscuții săi. Li asigurăm, că o plăcere spirituală mai sublimă și mai sfântă nu voru avé nici odată, decât aceea, ce isvoresce din cetirea acestui act, străbătut în toate amănuntele sale de spiritul lui Christos, care a străformat lumea.

Este ceva admirabil, ceva însuflătoriu de reverință, a vedé pe Acela, pe care și poporile păgâne îl privesc de supremul reprezentant al ordinii și al civilizațiunii, cum, în etatea sa de preste 80 de ani, în ajunul morții sale pămîntesci, de pe colina Vaticanului, în jurul căreia se perindă și de și poporile toate ale lumii, cu glas de profet imparte lumii sfaturile sale îndreptate spre bunăstarea și fericirea temporală și eternă a tuturor.

Provocarea acésta pentru unirea într'un singur cuget și într'o singură simțire, într'o singură credință și într'o singură biserică a tuturor poporilor lumii, emanată dela octogeneralul Pontifice din Vatican, sună așa de gingaș, așa de părintească, așa de ademenitor, încât pare de necredut, că nu va afla ascultare. Par' că-l vedem pe Fiul lui Dumnezeu pe lemnul Crucii, cu mâinile întinse spre a îmbrățișa lumea totă.

O! de ar da Christos, ca glasul Vicarului său pe acest pămînt să nu răsune în pustie! De ar da, ca mai ales fiii poporului românesc să audă acel glas! De ar da, ca lanțurile disensiunilor vechi să se sfărîme, și să strălucescă aurora încântătoare a unirii tuturor Românilor în sinul bisericeii mame din Roma!

Unirea acésta ar fi un isvor ne-secat de fericire. Uniți cu centrul adevăratei culturii și libertăți am progresat și în cele politice alcum, și cu spriginul puternic al Romei am puté ușor să ne eluțăm acea pozițiune, ce ni-se cade în răsăritul Europei!

De ar fi numai așa!

Etă enciclica:

Leon XIII. Papa

Salutare și pace în Domnul.

Manifestațiunile strălucite și gratulările publice, în cari în întreg anul trecut cu prilejul serbării iubire a consacrării Nostre ne-am împărțit din toate părțile, și cari numai deunăzi și-au ajuns culmea în însuflețirea evlavioasă a Spaniolilor, Ne-au oferit înainte de toate mângăierea de a vedé, cum din concordia și uniformitatea de voință a atâtor apare strălucind unitatea bisericeii și legătura ei minunată cu Sfântul Scaun.

În zilele acelea se părea, ca și cum totă lumea catolică și-ar fi născut așa dicend de toate celealalte și ar fi îndreptat privirea ochilor săi și gândurile sufletului său numai spre Vatican. Legațiunile principilor, numărösele peregrinajuri, atâtea epistole prisositoare de iubire, solemnitățile bisericeii cele forte serbătorești, acestea toate esprima limpede cugetul: În venerarea Scaunului Apostolic totă catolică sunt o inimă și un suflet. Și fenomenul acesta Ne-a plăcut cu atât mai tare și Ne-a cădut cu atât mai bine, cu cât el a consunat mai tare cu intențiunile și cu silințele Nostre de până acum. Căci cunoscend lipsele timpului și avend în vedere oficiul Nostru, în tot decursul pontificatului Nostru am avut neîncetat înaintea ochilor aceea, Ne-am silit totdeauna după putință cu cuvintul și cu fapta spre aceea, ca toate poporile, toate națiunile să le împreunăm mai strins cu noi și să facem, ca înfrința binefăcătoare a pontificatului roman să apară în lumină limpede. De aceea și exprimăm multămăta Nostă cea mai adâncă în rindul cel dintăi bunului Dumnezeu, din favorul și grația căruia am ajuns în bună sănătate vrăsta acésta, apoi tuturor principilor, episcopilor, preoților și credincioșilor singuratic, cari prin manifestarea felurită a iubirii și supunerii sale s-au silit a împrejura demnitatea poziției Nostre cu onore și a Ne pregăti Nouă personalmente mângăiere bineprimită.

Dar firesce, spre aceea, ca mângăierea Nostă să fie deplină și întregă, lipsesc încă multe. Căci în mijlocul manifestărilor generale de iubire și de bucurie totdeauna se înfățișază înaintea sufletului Nostru enorma mulțime a acelor, cari stăteau departe de iubirea unanimă a catolicilor, pentru că sau nu le-a răsărit lor încă de loc lumina Evangheliei, sau pentru că ei, deși sunt creștini, sunt înstrăinați de credința catolică. Împrejurarea acésta Ne-a mișcat și Ne mișcă forte inima. Căci cum să nu Ne întristeze adânc gândul, că o parte așa de mare a omenimii umblă departe de noi ca pe nisce căi rătăcite? — Dar voea lui Dumnezeu este, ca toți omenii să se mântuiesc și să ajungă la cunoscința adevărului. Și fiindcă Noi suntem locținătorii atotputernicului Dumnezeu aici pe pămînt, și fiindcă că bătănețele înalte și gârbovite de grijă Ne aduc aminte, că sfârșitul vremelniciei pentru Noi se apropie irezistibil, am crezut, că avem să urmăm exemplul Mântuitorului și Învățătorului Nostru Isus Christos, care cu puțin înainte de întorcerea sa la ceruri a cerut dela Părintele cel veșnic în rugăciune ferbinte, ca urmașii și învățăceii lui să fie un gând și o inimă: „Mă rog, — ca toți să fie una, precum tu, Părinte, într'o mine, și eu într'o tine, ca și ei într'o noi una să fie.“¹⁾ Dar fiindcă rugăciunea acésta așa de ferbinte a Dumnezeu - Omului nu cuprindea numai pe aceia, cari credea atunci în Isus Christos, ci și pe toți aceia, cari în viitor vor crede într'o dănsul, acésta ne oferă un prilej potrivit, ca să espunem plin de încredere dorințele Nostre și să conlucrăm din toate puterile, pentru ca toți omenii, țină se ei de ori care țară și de ori care națiune, să se cheme și să se îndemne la unitatea credinței dumnezeesci.

Fiindcă ne îndemnăm la propusul Nostru

iubirea, iubirea, carea se îndreptă mai întâi într'acolo, unde lipsa este mai mare, așa grăbiră gândurile Nostre mai întâi la cele mai nefericite între popor, adecă la aceia, căroro lumina Evangheliei sau nu le-a răsărit nici odată, sau după ce le-a răsărit, li-s'a stins în urma nepăsării lor ori în a împrejurărilor nefericite, și cari deci lipsiți de totă cunoscința lui Dumnezeu sunt cuprinși de rătăcirea cea mai mare. De ore ce deci totă mântuirea vine dela Isus Christos, „și nici un nume altul sub cer nu este dat omenilor, într'o care trebuie să ne mântuim noi,“¹⁾ așa nu avem altă dorință mai ferbinte ca aceea, ca numele acesta preasfint Isus cât de curend să fie cunoscut și recunoscut în toate țările păgâne. În privința acésta biserică alcum a cercat totdeauna, să-și împlinesc conștient și oficiul, care i-la încredințat Dumnezeu. Căci în nouăspredece vécări ce a urmărit, ce a împlinit ea cu zel și răbdurie mai mare, ca a duce pe păgân la adevăr și a-i îndupleca, să primesc legea creștină? Și în zilele noastre încă trecu de multe ori mările trimișii Evangheliei, pentru ca în virtutea misiunii Apostolice să pătrundă în părțile cele mai departate ale pămîntului, și Noi dănic ne rugăm la Dumnezeu, ca în îndurarea sa să înmulțescă numărul acelor preoți, cari sunt hotărâți, să jertfescă cu marimie tigna sa, sănătatea sa, ba chiar și viața sa, dacă e de lipsă, pentru răspândirea împărăției lui Isus Christos.

Eră tu, Mântuitorule și Părinte al nămului omenesc, Isuse Christose, grăbesce și nu întârzi a împlini, ceea ce odinor ai promis, că vei face, când ai dăsi, că de te vei înălța de pe pămînt, pe toți vei trage la tine. Pogoră-te deci în inimă și te arată tuturor acelor nenumărați, cari până în ora de acum sunt lipsiți de binefacerile cele mai mari, cari le-ai câștigat tu omenimii cu sângele tău. Trezesce-i pe aceia, cari copleșiți de somn sed în întunec și în umbra morții, pentru ca lumina de razele înțelepciunii tale celei a tot pătrundătoare să fie desevarșiți într'o tine și prin tine în unire.

În vreme ce petrecem la gândul acestei uniri taînice, ne împin mai departe toate poporile acelea, pe cari îndurarea lui Dumnezeu le-a trecut deja de mult dela rătăcirea cea veche la înțelepciunea Evangheliei. Într'o adevăr, nu este nimica mai plăcut pentru memorie, nimica mai potrivit pentru lauda prevedinței dumnezeesci, ca amintirea acelor timpuri vechi, în cari credința, carea ni-sa adus din ceruri, încă toți o priviau de un bun comun inviolabil. Poporile, ori cât de deosebite erau prin locaș, aplicare și caracter, se voru fi desbinat și certat pe atunci de multe ori pentru alte lucruri, dar când era vorba de religiune, toate erau una și împreunate în chipul cel mai intim prin legătura credinței creștine. Cu atât mai dureros se atinge sufletul, când trebuie să vadă, cum mai târziu timpuri nefericite au rupt națiuni mari și înflorite prin neîncredere și vrășmășii de cătră Biserica Romană. Cu încredere în darul și mila atotputernicului Dumnezeu, carele singur scie vremea și ora potrivită a îndurărilor sale, care pôte, să îndrepte voința omului, unde voesce, Ne îndreptăm chiar

¹⁾ Io. 17, 21.

¹⁾ Fapt. 4, 12.

cătră națiunile acestea și le admoniăm și le conjurăm cu iubire părintească, să lapede dela sine ori ce desbinare și sfadă și să se întorcă la unirea credinței.

Maî întâiu Ne îndreptăm privirea Noastră cu iubire intimă către acel Răsărit, dela care dintru început a pornit mântuirea și s'a răspândit preste totă fața pământului. Dorința noastră ferbinte Ne însuflă adică sperarea dulce, că nu mai este departe timpul, în care bisericile răsăritene, atât de preamărite pentru moștenita lor credință și pentru vechea lor glorie, ăra voră cerca, ceea ce au părăsit. Dăr nici nu Ne desparte o prăpastie nemărginită, dăr abstragându dela puține lucruri, Ne scimă chiară așa de desevarșit unifi cu ei, cătă Noi Inși-ne întru apărarea dogmei catolice nu arare ori împrumutăm mărturi și dovezi din învățătura, din riturile și datinele, precum sunt ele la răsăriteni. Punctul esențial de desbinare îlă formeză numă primatul Pontificelă Romană. Dar Ne luămă voe a-i recerca, să reprivescă lu începuturile bisericilor sale, să vadă, ce au gândit și au crezut înaintașii lor, ce le-a străpus timpul, care a urmată nemijlocit după începuturile cele dintăiu. Căci din acesta va resulta limpede, că mărturisirea Dumneșă-Omulă Isusă Christosă: „Tu ești Petru, și pe această pără voi zidi biserică mea,“ s'a adevărită în Pontifică Romană. Vechimea creștină a și vădită între Pontifică nu puțin, cari se ținea chiară de răsărit: între alții pe ună Anacletă, Evaristă, Anicetă, Eleuteră, Zosimă, Agatonă. Cei mai mulți dintr'înșii au avută chiară și fericirea, ca după ce au guvernătă în totă sfințenia și înțelepciunea biserică creștină universală, să sigileze apostolatulă său cu sângele. — Se scie afară de aceea foarte acurată, pe ce vreme, din ce cauze, prin ce urători s'a provocată nefericita desbinare. Înainte de acelă timp, pe cândă omulă încă nu despărțise, ce a împreunătă Dumneșă, numele Scaunulă Apostolică era sfințit și înălțat în onore la tôte poporēle lumă creștine, și Răsăritulă ca și Apusulă ascultă în concordie fără clătinare de Pontifice Romană ca de următorulă legitimă ală sfințitului Petru și în urmare ca de locințorulă lui Isusă Christosă pe pământ. De aceea, dacă ne întorcemă la începutulă desbinării, nici chiară Fotiă nu s'a îndoită a trimite la Roma delegă, cari să-lă apere, și de altă parte Papa Nicolă I. a trimisă legătă săi din Roma la Constantinopolă, fără ca să se fie făcută vre-o împotrivire. Și spre ce scop? „Ca să examineze cu de-amănuntulă cauza patriarchulă și apoi să potă informa Scaunulă Apostolică pe deplină și conformă adevărulă despre starea faptică.“

Așa e deci întregă istoria acestă purcederi o întărire învederată a primatulă romană, dela care chiară pe atunci începură a se desbina. — În sfârșit, pe cum scie ori cine, în două concilii icumenice, în ală doilea din Lyon și în celă din Florența toți, Latină și Grecă, s'au unită fără greutate și au statorită ca dogmă învățătura despre puterea supremă de guvernare a Pontificilor Romană.

Noi amă amintită anume aceste amănunte, pentru că ele cuprindă o invitare la pace și la împăcare, cu atâtă mai virtosă, de ore ce Noi amă băgată de samă, că răsăriteni în zilele noastre se arată cu multă mai aplicați spre împăcare cu catolică, ba manifestă chiară o anumită prevenire și bunăvoință. Acestă spre marea Noastră bucurie s'a arătată cu deosebire deunăci, cândă ai nostri, cari se adunaseră

în răsărită cu scopă piă, fură primiți cu prevenirea și dragostea cea mai deosebită. De aceea îndreptămă cuvintele noastre cătră voi toți, cari, ori vă țineți de ritulă grecescă ori de altă rită răsăritenă, sunteți desbinați de cătră biserică catolică. Ar fi dorința noastră cea mai ferbinte, ca fiesce care din voi să cumpenescă întru sine cuvintele, atâtă de energice și pline de dragoste, cari le-a îndreptată odinoră Visarionă cătră părinții vostri: „Ce vomă răspunde lui Dumneșă, cândă ne va întreba, de ce ne-amă desbinată de cătră frații nostri, noi, pentru a căroră împreunare și conducere în uniculă staulă s'a pogorâtă elă însuși din ceră, s'a făcută omă și a murită pe cruce? Cum ne vomă pută justifica înaintea urmașilor nostri? Nu, venerabili frați, să nu suferimă o ocară ca acesta! Să nu lăsămă, să se deștepte întru noi o gândire ca acesta! Să nu ne prestămă nouă și la ai nostri acestă servițiu ră!“

Cumpeniți bine, ceea ce pretindemă Noi, și cumpeniți-o înaintea feței lui Dumneșă. Nu conduși de interese pămîntesci, ci numă îndemnați de iubirea dumneșă și de dorința, ca toți să se mântuescă, ne întrepunemă pentru unirea cu biserică Romană: noi ne gândimă însă la unirea deplină, nereservată. Dar acesta nu pôte, să fie aceea, care nu constă în alta, fără numă în ori ce comuniune arbitrară de învățături de credință și în o anumită dragoste frățescă împrumutată. Unirea cea adevărată între credincioșii creștini e cea rînduită și voită de Întemeiătorulă biserică Isusă Christosă: adică aceea, carea constă în unitatea credinței și în unitatea guvernării. Și nici nu aveți nici o cauză, să fiți îngrijați, că Noi ori urmașii Noștri voră scurta drepturile și privilegiile patriarchiloră vostri și voră restrînge riturile și datinele singuraticiloră biserică. Căci și acesta a fostă toldeuna principiulă și îndatinarea Scaunulă Apostolică și va fi pentru totă viitorulă: a lua în socotință cuvenită fără de micine de inimă desvoltarea proprie și datinele deosebite ale fiesce căru poporă singuratică. — Dacă voi din contră ăra vă veți fi unită cu noi, bisericile voștre cu ajutorulă dumneșă voră câștiga minunată strălucire și vață. Asculte deci Dumneșă rugăciunea voastră proprie: „Fă, să înceteze despreunările bisericiloră; pe cei risipiți îi adună, pe cei rătăciți îi întorče și-i împreună cu sfința ta catolică biserică.“¹⁾ Lăsați deci, să se deștepte în voi ăra sfința credință cea una, carea înalta vechime a străpus-o cu constanță vouă ca și nouă, carea părinții și înaintașii vostri au păzit-o nevătămă, carea și bărbați ca Atanasă, Vasiliă, Gregoriă Nazianzenulă, Ioană Gură-de-aură, cei doi Ciriți și alții atâtă au glorificat-o în emulare sfință prin virtuțile sale cele neasemănate, prin talentulă său celă strălucitoră, prin învățătura sa cea lămurită: bărbați, a căroră glorie în totă adevărulă o potă privi de a sa Răsăritulă și Apusulă ca o moștenire comună.

Aci ne-amă îndrepta în chipă deosebită cătră voi, tôte poporēle slave, despre gloria căroră opurile istorice ne povestescă lucruri felurite. Voi sciti, ce au Slavii să mulțămescă sfinților Ciriță și Metodiă, acestoră părinți ai credinței voștre, a căroră amintire Noi Inși-ne înainte de asta cu câțiva ani amă încunjurat-o cu strălucire nouă. Ei suntă, cei ce prin virtutea sa și prin lucrările sale au făcută pe sama celoră mai multe poporē

de vița voastră accesibile binefacerile civilizațiunii generale și ale mântuirii. Așa s'a întâmplată, de între Slavi și între Pontificii Romană multă vreme a sustată reciprocitatea cea mai frumoșă, de binefaceri de o parte, de devotamentulă celă mai credinciosă de altă parte. Dacă deci ună timp nefericită a înstrăinată pe părinții vostri în mare parte de credința romană, carea o mărturisiseră odinoră, cumpeniți bine, de ce binecuvîntare veți avă voi parte, dacă vă veți întorče la unirea credinței. Nici pe voi nu încetăză biserică a vă chema în brațele sale, pentru ca să vă oferescă felurite ajutore spre înaintarea mântuirii voștre, a fericirii voștre pămîntesci și a mărimii voștre.

Nu cu mai puțină dragoste petrece privirea Noastră la poporēle acelea, pe cari în timpulă mai nouă o revoluție de totă extraordinară a tuturor condițiunilor și relațiunilor le-a despărțită dela Biserică Romană. Ute ele diferitele peripeții ale timpurilor trecute, înalțe-și privirea preste tôte cele pămîntesci, și însuflețiți singură numă de dorința de a afla adevărulă și cu elă mântuirea, privescă la sine biserică cea întemeiată de Isusă Christosă. Dacă voră să asemene societățile sale religioșe cu biserică și să cumpenescă, în ce stare se află într'însele religiunea, ușor voră concede, că ele uitându-și de credința cea veche au lăsată a se răpi prin multe feluri de rătăciră în cestiuni multe și forte însemnate la înoiri. Totă așa de puțină voră nega, că din moștenirea adevărulă, carea urătorii înoiriloră cu prijelulă desbinării sale de cătră biserică au luat-o cu sine, abia le-a rămasă o formulă sigură și garantată a credinței. Ba lucrurile au ajunsă deja așa de departe, cătă mulți nu se sfiescă a ataca chiară și temelulă, pe care e aședată totă religiunea și totă sperarea fiiloră omeniloră, și care nu e altulă, decâtă firea dumneșă a Răscumpărătorulă Isusă Christosă. Totă asemenea negă ei deja totă auctoritatea dumneșă a cărților Legii vechi și nouă, pe cari mai înainte le primiaș ca însuflete de Spiritulă sfințit. Firesce lucrurile au trebuită să ajungă până acolo, după ce s'a concesă odată fiesce căruia dreptulă de a esplica Scriptura după propria sa plăcere și judecată.

De aci a provenit fenomenulă, că s'a respinsă ori ce altă normă de viață și s'a statorită consciința singuraticulă de singura normă, de singurulă îndreptariă ală lucrăriloră omeniloră. De aci au provenită multele păreri și secte, cari își contradicū una celelalalte și mai pe urmă degenerăză în naturalismulă și raționalismulă declarată. Din cauza acesta desperăză ei, că voră pută, să ajungă la o unire în păreri de doctrină, și predică și recomandă deja numă o unire, a cărei legătură este dragostea frățescă. În privința asta din urmă firesce că bine faci; căci noi toți trebuie să fimă împreunați laolaltă prin dragoste împrumutată. Dăr și Isusă Christosă a dispus-o și voit-o asta înainte de tôte, ca chiară dragostea acesta împrumutată să fie semnulă învățăceloră lui. Însă cum se pôte, ca dragostea desevarșită să împreune sufletele, cândă spiritele nu suntă unite prin credință? Din cauzele acestea mulți bărbați, despre cari grăimă Noi aci, ascultându de judecata sa sănătoșă și de iubirea sa de adevără au cercată calea sigură a mântuirii în biserică catolică. Căci au vădită limpede, că nu potă să fie uniți cu

¹⁾ Liturg. s. Vas.

Isusu Christosă ca cu capul, dacă nu voră fi împreunați cu trupul lui celă tainic, care este biserica, nici nu potă să primescă învătura nefalsificată a lui Christosă, dacă respingă legitimul magisteriū, carele e încredințatū lui Petru și următorilor lui. Ei bagă adecă de samă, cum în biserica romană ajunge la expresiune desevărsită biserica cea adevărată, carea se face tuturoră cunoscută prin notele, cu cari a înzestrat-o dumnezeesculă ei întemeiătorū. De aceea se și găsescă între ei mulți bărbați cu judecată fină și cu tactū încă și mai finū, cari scrutază anticitatea creștină și au doveditū în chipul celū mai clarū în scrierile sale lămurite continuitatea bisericeii de pe timpul Apostolilor, nestrămutarea dogmelor și constituțiunea ei, carea rămâne pururea totū aceeași. În fața acestui esemplu strălucitū al atătorū bărbați grăesce mai virtosū inima Năstră decătū gura năstră cătră voi, fraților preascupți, cari sunteți acum deja de trei vécuri despărțiți de noi în credință, și cătră voi, cari după aceea v'ați lăpădatū de noi din ore care causă: „Să ajungemū tōți la unirea credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumneșeu.“¹⁾ La unirea acēsta, care nici odată nu a lipsitū bisericeii catolice și nici nu-i va lipsi nici odată, dorimū a vè invita, cândū vè întindemū drēpta întru dragoste. Pe voi vè chēmă deja de multū malca comună, biserica, să vè întorčeki la ea; pe voi vè așteptă cu dorū tōți frații vostri catolici, pentru ca să serviți cu noi lui Dumneșeu întru sfințenie, uniți fiindū cu noi în dragoste deplină prin mărturisirea unei Evanghelii, unei credințe, unei sperări.

Pentru ca unirea multū dorită să ajungă la desevărsire armonică, Ne îndreptămū acum și cătră tōți aceia, ori câtū de mulți ar fi pe fața pămîntului, a cărorū mântuire deja de multū este obiectulū îngrijirilor și gândurilor Năstre neadormite: înțelegemū pe catolici, cari prin mărturisirea credinței Romane suntū supuși Scaunului Apostolicū și prin acēsta suntū uniți cu Christosă. Ei nu au lipsă, să-i inimămū mai întăit la unirea cea adevărată și sfintă, de ore ce ei prin darulū lui Dumneșeu se ținu deja de ea, dar trebuie să-i admoniămū, să nu concēdă, ca în mijlocul pericolelor, cari crescū pretutindenea, darulū celū mai înaltū alū grației lui Dumneșeu prin lenea și nepăsarea lorū să sufere vre-o daună. Împrumute-și spre acestū scopū îndreptariulū său pentru gândire și lucrare din adevărurile acelea, cari le-amū recomandatū cu de-adsinulū națiunilor catolice în deosebi și în comunū. Propună-și înainte de tōte de pricipiū conducătorū acesta: că au să asculte de magisteriulū și de auctoritatea bisericeii întru tōte, nu cu micime de inimă și cu neîncredere, ci din tōtă inima și cu devotamentū plinū de iubire. — Cu acestū prilejū vomū să considerămū, câtū de stricaciosū este pentru unirea creștină, că rătăcirea în diferite forme de părerī a întunecatū multū, ba a chiarū și nimicitū esența adevărată, idea adevărată a bisericeii. Conformū voinței și rînduelei dumnezeescului întemeiătorū are ea adecă să fie o societate perfectă în felulū său, a cărei problemă și competență este a instrui omenimea în prescriesele și legile Evangheliei și prin păzirea curățeniei moravurilor și prin deprinderea virtuților creștine a o conduce la acea fericire, carea e pusă în prospectū fiesce căruī omū în

ceriri. Și pentru că biserica, pe cum amū dīsū, este o societate perfectă, de aceea are ea unū pricipiū de viață, o forță de viață, carea nu vine de afară, ci din lăuntru din firea ei proprie după rînduelea dumnezeescă. Chiarū din acēstă causă are ea în chipū firescū și puterea de a da legi și în legislațiunea sa trebuie să fie neatrănătoare dela ori cine, precum este ea liberă și în tōte celealalte lucruri, cari se ținu de sfera ei de dreptū. Libertatea acēsta nu e însă de așa, câtū să oferescă motivū spre jeloșie și neîncredere. Căci biserica nu tinde spre putere și înrîurintă, nici nu se lasă a fi condusă în ori ce chipū prin interese. Ea voesce, ea cērcă numai unū lucru: adecă a susținē între omeni deprinderea virtuții și în modulū acesta, pe calea acēsta a se îngriji de mântuirea lorū cea vecnică. Însă ea se îndatinēză a se arēta și preventore și a deprinde indulgență de mamă, ba fără ca să insiste în chipū unilateralū pe lângă dreptulū său, a conferi de multe ori statului chiarū și diferite favoruri, ori unde o pretindea acēsta lipsa. O dovadă strălucită a acestui lucru suntū concordatele, cari adese ori s'au închiatū cu împērății și state. — Însă cari suntū curente timpului în zilele năstre, dacă considerămū lucrurile după adevăratulū lorū cuprinsū? S'a făcutū aprōpre întru datinā a privi la biserica cu neîncredere, a o desprețui cu îngânfare, a o urī și a o huli cu rēutate. Dar ceea ce e mai rēu, tōte se chēmă într'ajutorū și se punū în lucrare pentru a o supune stăpânirii domnitorilorū lumesci. Spre acestū scopū au despoiat-o de averile ei și au mărginitū libertatea ei câtū se pōte de tare; spre acestū scopū au îngreunatū forțe și educarea seminarială, au statoritū împotriva clerului legi de o severitate nemilosă, au desființatū și alungatū din țară congregațiunile religioșe, cari totuși suntū unū spriginū de frunte alū bisericeii, pe scurtū: au rechematū la viață în chipū teoreticū și practicū pricipiile Febroniane, numai câtū într'o formă înăsprită. Acēsta nu însămnă alta, fără a violenta drepturile cele mai sfinte ale bisericeii. Într'aceea nu se gândescū la aceea, că acēsta aduce statului dannele cele mai mari, chiarū pentru că într'asta se cuprinde o împotrivire deschisă față cu intențiunile dumnezeesci. Căci Dumneșeu, Creatoriulū și Domnulū universului, care a supusū societatea omenescă puterilū lumesci și celei spirituale, voia întru adevărū, ca acestea să fie puteri diferite, dar nici de cum, ca ele să fie separate și să se rășboescă una asupra celealalte. Dar nu numai voința lui Dumneșeu însu-și, ci și binele comunū alū societății omenesci pretindū neapăratū, ca puterea lumescă în măsurile sale de guvernare să se așede în acordū deplinū cu cea bisericească. De aceea statulū are datorințele și drepturile sale de totū specifice, dar întocmai așa are și biserica pe ale sale; amîndouē însă, statulū și biserica, au să fie împreunate laolaltă prin concordie desevărsită. — În acestū chipū se vorū regula în sfârșitū odată relațiunile împrumutate dintre statū și biserica. Cu acēsta va înceta însă și încordarea dintre amîndouē, carea turbură astăzi tōte, din multe cause corēspunde puținū regulilorū prudenței și e tuturorū celor buni nespūs de nesuferită. Atunci interesele celor dōne puteri nefindū mestecate, nici separate, și supuși încă vorū da împērătilū, ceea ce e a împērătilū, și lui Dumneșeu, ceea ce e a lui Dumneșeu.

Altū pericolū mare amenință unirea din partea sectei, care se chēmă francmasonerie; care deja de multă vreme apasă cu putere forosă mai alesū națiunile catolice. Favorisată de împrejurările încurcate ale timpului, înălțându-se mândră de puterea sa, de mijlocele sale și de succesulū său, cērcă ea tōte mijlocele pentru a întări stăpânirea sa și a o răspândi totū mai multū. Din ascundătorile și pitulșurile sale a eșitū ea deja în mijlocul cetăților la ivelă, ba pentru a provoca așa dicēndū pe Dumneșeu, și-a ridicatū reședința chiarū în cetatea acēsta, în centrulū lumii catolice. Și ceea ce e mai tristū în lucrulū acesta: ori unde își pune ea piciorulū, acolo pētrunde în tōte straturile poporului, se mestecă în tōte instituțiunile statului, pentru ca în sfârșitū să le aibă tōte și fiesce care în deosebi în mână sa și să le facă atrănătoare dela sine. Acesta e unū faptū nespūs de tristū; căci pricipiile detestabile ale acestei secte și planurile ei cele fărădelege le cunōsce lumea întregă. Sub pretestulū de a apēra drepturile omenesci universale și de a renou societatea civilă, atacă ea în chipū vrășmășescū creștinismulū, respinge revelațiunea supranaturală, își bate joc de deprinderile de pietate, de sacramente și de tōte cele sfinte ca de superstițiune. Căsătoria, familia, educarea tinerimii, instrucțiunea privată și publică cērcă ea a le desbrăca de caracterulū creștinū și cu o cale a smulge din inima popōrelorū reverința față cu auctoritatea omenescă și dumnezeescă. Mai departe învătă secta acēsta, că omulū are să adoreze natura și să împrumute singurū numai din pricipiile ei măsură și îndreptariū pentru ori ce adevărū, moralitate și dreptate. În acestū chipū trebuie, ca omulū să recadă mai multū ori mai puținū în moravuri și datine păgănesci, cari pe lângă mijlocele de așitare atātū de înmulțite vorū fi cu atātū mai desfrinate. Deși Noi despre acestū obiectū amū grăitū în modulū celū mai energicū cu altū prilejū, grijea apostolică totuși ne impune datorința de a reveni la elū și de a inculca eră și eră, că în fața unui pericolū așa de mare nici o măsură nu e destulū de lucrătoare, pentru ca să facă de prisosū alta încă și mai lucrătoare. Ferescă-ne Dumneșeu cu mila sa de ori ce lucrare fărădelege! Dar poporulū creștinū să scie și să fie pētrunsū de aceea, că jugulū atātū de nevrednicū alū sectei trebuie în sfârșitū să se lapede; și să se silescă cu rîvnă cu atātū mai mare, să-lū lapede aceia, pe cari îi apasă în modulū celū mai simțitū: Italianii și Francesii. Cu ce arme, în ce chipū vorū ajunge mai sigurū la scopū, amū espūs deja Noi însi-ne. Învingerea încă e neîndoișă pentru acela, care se încrede în dumnezeesculū conducătorū, celū ce a dīsū cuvîntulū: „Eū am învinsū lumea.“¹⁾

Delăturându-se ambele pericole, și readucēndu-se societățile la unitatea credinței, ar dispune acestea de o medicină eficace spre vindecarea relelor și s'ar bucura de o mulțime do bunnătăți. Nouē ne place, să le atingemū pe cele mai de frunte.

Începemū dela aceea, ce se ține de demnitatea și rolulū bisericeii: carea astfel ar fi onorată în gradulū, ce-i compete, și și-ar percurge calea sa neînvidiată și liberă, ca împărțitorea darului și vestitorea adevărului evangelicū. De aici societatea ar trage fructele

¹⁾ Efes. 4, 13.

¹⁾ Io. 16, 33.

cele mai salutare, pentru că Biserica fiind dată de Dumnezeu ca învățătoarea și conducătoarea némului omenesc, ea singură poate face, ca cele mai însemnate schimbări ale timpurilor să se întorcă spre binele comun, numai ea poate deslega cestiunile cele mai complicate, poate promova împărăția dreptului și a dreptății, fundamentele cele mai firme ale societății.

Mai departe între națiuni ar avea loc o apropiere admirabilă, tare de dorită în timpurile noastre, spre a preveni desastrelle unui război înfrorător. Avem înaintea ochilor Nostri situațiunea Europei. De mai mulți ani deja trăim într-o pace mai multă aparentă decât reală. Domnind pretutindenea suspiciunile împrumutate, mai fiecare națiune se grăbește cu pași repezi, să se gate de război. Tineretul neșpert departe de sfatul și conducerea părinților se aruncă în mijlocul periculelor vieții militare, junimea robustă e luată dela cornele plugului, dela studiile cele nobile, comerț și artă, și dusă la arme. De aici spesele cele enorme și desecarea tezaurului public; de aci un atentat fatal asupra averii națiunilor, precum și a norocului persoanelor private: și pacea aceea, carea este acum, ca o pace armată nu se poate susține mult timp. Aș astfel a eșit societatea civilă din mâna naturei? Acum însă e imposibil a eși din crisa această și a intra în era unei păci adevărate, decât prin intervenirea binefăcătoare a lui Isus Christos. Pentru că spre a înfrina ambițiunea, poftă după averea străină, și spiritul de rivalitate, acestea trei schinte, din care se încingă de comun rășhoale, nimica nu este mai aptă decât virtuțile creștine, și preste toate justiția: voesce ea, ca dreptul națiunilor să fie respectat, și religiozitatea tractatelor să fie păzită nevătămăta, doresce, ca legăturile de frățietate să rămână firme, ca totă lumea să se convingă de adevărul acesta, că *justiția înalță națiunile* (Prov. XIV, 34).

Înlăuntru de asemenea renoirea, despre care vorbim Noi, va da siguranță publică garanțe mai certe și mai tari, decât cum îi pot presta legile și forța armată. Totă lumea vede, că se agravează din zi în zi pericolul, ce amenință viața cetățenilor și liniștea statelor, și celui, care ar pute dubita despre esistența partidelor revoluționare, cari plămădesc subversiunea și ruina societăților, un șir de atentate îngrozitoare a trebuit de sigur să-i deschidă ochii. Astăzi ocupă mintea tuturor o dublă cestiune, cestiunea *socială* și cestiunea *politică*, și una și alta de o importanță foarte mare, și spre a le deslega cu înțelepciune și după dreptate, deși studiile vrednice de totă lauda, temperamentele și esperința sunt de recomandat, cu toate acestea nimica nu e așa de oportun ca conștiința și sentimentul de datorință al poporului informat de principiul intern al credinței creștine. Despre cestiunea *socială* în sensul acesta am tractat în special basându-ne pe principiile Evangheliei și ale luminei naturale. Cu privire la cestiunea *politică*, spre a concilia libertatea cu puterea, două lucruri, ce se confundă mult în teorie și se despart preste măsură în praxă, filosofia creștină ne întinde

mână de ajutoriu. Pentru că pusă odată principiul acesta incontestabil, că auctoritatea este dela Dumnezeu, ori care ar fi forma de guvernare, mintea neconținută recunoște în un dreptul legitim de a demanda, era altora le impune dreptul corelativ de a asculta. Ascultarea acesta de altmintea nu prejudecă demnității omului, pentru că, propriamente vorbind, ascultă mai virtos de Dumnezeu decât de omeni, era Dumnezeu rezervă o *judecatâ foarte aspră celor, cari demandă*, dacă ei nu represintă auctoritatea sa conform dreptului și dreptății. De altă parte libertatea individuală nu poate fi suspectă și odiosă nimenui, pentru că este absolutamente inofensivă, ea nu se va depărta de ceea ce este adevărat, just și în armonie cu liniștea publică. În fine dacă considerăm, ce poate Biserica în calitate sa de mamă și de mijlocitoare între popor și domnitori, născută spre a-i ajuta pe unii și pe ceilalți cu auctoritatea și sfaturile sale, vom precepe, cât de mult împorță, ca toate națiunile să se resolvă a se îmbrăca în cele ce se țin de credința creștină cu unul și același sentiment și cu una și aceeași profesiune.

Pe când se ocupă spiritul nostru de cugetele acestea, și inima Noastră se topește de dor pentru realizarea lor, privim în venitoriu depărtat, ce ordine nouă de lucruri s'ar desfășura în lume, și Noi nice nu cunoșcem ceva mai plăcut de contemplat decât nenumăratele binefaceri, ce ar fi o urmare naturală. Abia își poate inchipui spiritul, cât de mare și repede ar fi sborul spre ori ce grandetă și prosperitate în sinul fiecărei națiuni atunci, când pacea și liniștea vor fi bine asigurate, când științele vor fi favorizate în progresul lor, era reuniunile de agricultori, artiști și industriași se vor întemeia și amplifica pe bazele creștine arătate de Noi, cu ajutoriu cărora se va astupa și gura lacomă a usurei, și câmpul lucrărilor folositoare se va lărgi.

Virtutea acestor binefaceri nu ar rămână închisă între marginile poporilor civilizate, fără s'ar imprăștia și ar merge departe ca un riu foarte abundent. Pentru că trebuie să se considere, ceea ce șiserăm Noi la început, că nenumărate popor așteptă de vecuri și timpuri pe acela, dela care să primescă lumina adevărului și a civilizațiunii. Fără indoală, în ceea ce privește mântuirea eternă a poporilor, sfaturile înțelepciunii sunt ascușe departe de preceperea omenescă: cu toate acestea, dacă în diverse părți ale lumii domnesce încă nefericita superstițiune, acesta trebuie să se impute în mare măsură certelor religioase. Pentru că cât e dat muritorului, să precăpă din evenimentele, ce ne ating, se pare evident, că Dumnezeu i-a dat Europei rolul, ca pe încetul să răspândescă preste întreg pământul binefacerile civilizațiunii creștine. Începutul și progresul acestei lucrări frumoșe, moștenirea vecurilor de mai înainte, grăbia cu pași repezi spre un creșcământ fericit, când deodată se aprinse discordia vécului al șespredecelea. Atunci Creștinătatea se încurcă ea însăși în certe și disensiuni, Europa își consumă puterile sale în certe și rășboe, era fatala

contralovitură o simțiră expedițiunile cruciate. Domnind cauzele discordiei la noi acasă, ce lucru de mirat e, că o parte mare încă dintre muritori este sălbatică, lipsită de sentimentul umanitar, și folosesc rituri și ceremonii reprobate de rațiune? Să asudăm lucrându așadară cu toții cu același zeu, ca concordia cea veche să se restabilească spre binele obștesc. Spre a restaura concordia acesta, precum și spre a propaga binefacerile Evangheliei, timpurile, ce le trăim acum, se par eminentamente favorabile: pentru că sentimentele frățietății omenesci nici când n'au pătruns așa adânc sufletele, nice nu s'au vădută omeni în vre-o epocă, să alerge cu mai mare zel spre a cunoșce și ajuta pe semenii săi; nici când nu s'au percurs imensitățile pământului și ale mării cu o iuțime incredibilă ca acum; folose de preț nespus de mare nu numai pentru comerț și exploatarele înțelepților, ci și spre a propaga departe dela răsărită până la apusul sôrelui cuvântul lui Dumnezeu.

Noi nu ignorăm, că restaurarea ordinii, ce-o dorim, cere timp îndelungat și sudor de sânge: poate nu vor lipsi nici de aceia, cari vor cugeta, că Noi dăm prea multă speranță, și că urmărim un ideal, care mai mult e de se spera decât de a se aștepta. Însă Noi punem totă speranța și încrederea Noastră în Isus Christos, Răscumpărătoriu némului omenesc, bine aducându-Ne aminte de multele și grandioșele lucruri, ce s'au făcut prin nebunia Crucii și prin predicarea ei, uimindu-se și rămânându rușinată *înțelepciunea lumii acesteia*. — Pe principii și pe conducătorii statelor îi rugăm în special în numele prudenței politice și al îngrijirii credincioșe de poporul lor, să aprețeze după adevăr sfaturile Noștre, și să le favorizeze cu bunăvoința și auctoritatea lor. Chiar și dacă numai o parte din fructele, ce le așteptăm, ar ajunge la maturitate, acesta nu va fi o binefacere nesemnată în mijlocul unei abateri așa de iuți a tuturor lucrurilor, când nerăbdarea timpurilor prezente se împreună cu frica de cele venitoare.

Capetul vécului trecut lăsă Europa ostentă de desastrelle sale tremurândă încă de convulsiunile, ce-o agitară. Vécul acesta, ce se grăbește, să apună în mormint, de ce să nu potă transpune din contră ca o moștenire genului omenesc garanțele unei concordanței și speranța în binefacerile cele mari, ce se cuprind în unitatea credinței creștine?

Să binevoescă a asculta vócea Noastră *Dumnezeul cel avut întru îndurare, în mâna cărui sunt timpurile și momentele*, și în nemărginită bunătatea sa să accelereze împlinirea dumnezeescei promisiuni a lui Isus Christos: „Va fi o turmă și un păstoriu.“¹⁾

Datată în Roma la Sfiatul Petru ziua de XX. Iunie a anului MDCCCXCIV, al Pontificatului Nostru al șespredecelea.

Leon XIII Papa.

¹⁾ Ioan. X. 16.